

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

KANTONALNOG JAVNOG KOMUNALNOG PREDUZEĆA „GRADSKI SAOBRAĆAJ“ D.O.O. SARAJEVO

za 2018. godinu

Broj: 01-02-09-14-4-2075-6/18

Sarajevo, oktobar 2019. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA.....	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	4
II	KRITERIJI ZA REVIZIJU	6
III	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	7
1.	UVOD.....	7
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	8
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	8
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA.....	9
5.	PRIVREMENE MJERE UPRAVLJANJA DRUŠTVOM	11
6.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE	19
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	12
7.1	BILANS USPJEHA	12
7.1.1	Prihodi	12
7.1.1.1	Poslovni prihodi.....	12
7.1.1.2	Finansijski prihodi.....	13
7.1.1.3	Ostali prihodi i dobici	14
7.1.2	Rashodi.....	14
7.1.2.1	Poslovni rashodi.....	14
7.1.2.2	Finansijski rashodi	19
7.1.2.3	Ostali rashodi i gubici	19
7.1.3	Finansijski rezultat.....	19
7.2	BILANS STANJA.....	21
7.2.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	21
7.2.2	Tekuća sredstva.....	23
7.2.2.1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	23
7.2.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	24
7.2.2.3	Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja	24
7.2.3	Kapital.....	25
7.2.4	Dugoročna rezervisanja	26
7.2.5	Obaveze.....	27
7.2.5.1	Kratkoročne obaveze	27
7.2.5.2	Pasivna vremenska razgraničenja	29
7.2.6	Popis sredstava i obaveza.....	29
7.3	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA.....	30
7.4	IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU.....	30
7.5	BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	30
8.	JAVNE NABAVKE.....	31
9.	SUDSKI SPOROVI.....	33
10.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	34
IV	PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	36
	<i>Bilans uspjeha za period 1. 1. – 31. 12. 2018. godine.....</i>	<i>37</i>
	<i>Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine</i>	<i>39</i>
	<i>Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine (Indirektna metoda)</i>	<i>40</i>
	<i>Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine</i>	<i>42</i>

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Negativno mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo)** koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2018. godine, Bilans uspjeha, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan i Bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, finansijski izvještaji ne prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Društva na 31. 12. 2018. godine, finansijsku uspješnost, novčane tokove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Društvo nije uspostavilo adekvatne interne kontrole koje bi bile usmjerene na prevenciju i otkrivanje moguće zloupotrebe u procesu štampanja, predaje i prodaje karata što stvara sumnju u iskazani prihod od prevoza putnika u iznosu od 19.739.229 KM, a time i u finansijski rezultat (tačka 7.1.1.1 Izvještaja);
2. Na poziciji materijalnih sredstava u pripremi iskazan je iznos od 4.875.420 KM, a odnosi se na tramvaje čija je proizvodnja počela 2000. godine (4.125.420 KM) i autopraonice za minibusse koje su nabavljene 2009. godine (750.000 KM). S obzirom na to da Društvo dugi niz godina navedena sredstva nije stavilo u funkciju, kao i da nije izvršilo mjerenje nadoknadive vrijednosti stalnih sredstava u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine, knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava, opreme u upotrebi i investicija u toku može se značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima navedenog Standarda (tačka 7.2.1 Izvještaja);
3. U okviru iskazanih zaliha od 10.896.502 KM najznačajniji dio su rezervni dijelovi za vozila kojim je Društvo raspolagalo u ranijim godinama, kao i neupotrebljive zalihe koje nemaju perspektivu dalje upotrebe, a za koje nije izvršena procjena neto nadoknadive vrijednosti u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Zbog navedenog ne možemo potvrditi vrijednost zaliha na datum bilansa (tačka 7.2.2.1 Izvještaja);
4. Ne možemo potvrditi tačnost iskazanog stanja novčanih sredstava na dan 31. 12. 2018. godine u iznosu od 53.093 KM jer su utvrđena neslaganja sa stanjem kod Intesa Sanpaolo Banke Sarajevo, kao i sa pomoćnim evidencijama (tačka 7.2.2.2 Izvještaja);
5. Nije izvršena procjena za rezervisanje dijela sudskih sporova u iznosu od 6.939.800 KM. Navedeno nije u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Efekte istog na finansijski rezultat nije moguće procijeniti (tačka 9. Izvještaja);

6. Ukupni akumulirani gubitak Društva iznosi 325.747.424 KM, od čega je gubitak iznad visine kapitala 217.432.622 KM. Kratkoročne obaveze iznose 225.902.690 KM, dok su kratkoročna potraživanja 2.619.304 KM, a protiv Društva se vode sudski sporovi ukupne vrijednosti od 71.821.665 KM. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, Uprava nije postupila u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, jer nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva (tačka 7.5 Izvještaja).

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku izvještaja *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše negativno mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Skupština Kantona Sarajevo donijela je Zaključak broj 01-05-25024/17 od 31. 7. 2017. godine u kojem se u 45 tačaka navode mjere za sanaciju i reorganizaciju Društva, za koje su zaduženi Vlada Kantona Sarajevo, Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo i Privremeni upravitelj. Vlada Kantona Sarajevo je radi provođenja privremenih mjera imenovala Privremenog upravitelja koji je upravljao od juna 2017. godine do maja 2018. godine. U navedenom periodu, isključen je rad upravljačkih tijela Društva. Privremeni upravitelj je bio obavezan da svaka tri mjeseca izvijesti Vladu i Skupštinu Kantona Sarajevo o provedenim mjerama sanacije. Privremeni upravitelj razriješen je dužnosti Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo od 3. 5. 2018. godine i u rad su ponovo uključena upravljačka tijela Društva (tačka 5. Izvještaja).

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjima.

Ključna pitanja revizije

Osim pitanja navedenih u odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, utvrdili smo da nema drugih ključnih pitanja revizije.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno očekuje da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika, donesene na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare veći je od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava izvršenih od strane rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovano na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom naše revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem revizorovom izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprečava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba izvijestiti u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Negativno mišljenje

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo za 2018. godinu**, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Društva za 2018. godinu nisu u skladu, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Društvo nije izmirilo 93.320.076 KM poreza, doprinosa i posebnih naknada na isplaćene plaće iz perioda od 2008. do 2016. godine, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima, članom 27. Zakona o porezu na dohodak, članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama (tačka 7.2.5.1 Izvještaja);
2. Društvo nije izmirilo 28.466.850 KM poreza na dodatu vrijednost, od čega se na obaveze za 2018. godinu odnosi 6.016.415 KM. Navedeno nije u skladu sa članom 39. Zakona o porezu na dodatu vrijednost (tačka 7.2.5.1 Izvještaja);
3. Nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog i stanja utvrđenog popisom jer nisu uspostavljene potpune materijalne i pomoćne evidencije i nisu osigurani potrebni dokazi o usaglašavanju stanja potraživanja i obaveza, što nije u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 7.2.6 Izvještaja);
4. Nisu primjenjivane odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu izbora odgovarajućeg postupka nabavke, pravilnog ocjenjivanja ponuda i procedure odabira dobavljača. Navedeno se odnosi na nabavku rabljenih zglobnih trolejbusa u iznosu od 699.230 KM, rezervnih dijelova od 249.268 KM, komprimiranog prirodnog plina od 50.000 KM, usluge reklame i sponzorstva i direktne sporazume (tačka 8. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI – 4000 Standardom za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše negativno mišljenje.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Društva, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 14. 10. 2019. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA
Dragan Kolobarić, dipl. oec.

GENERALNI REVIZOR
Dževad Nekić, dipl. oec.

II KRITERIJI ZA REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi i reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Kriteriji za reviziju finansijskih izvještaja su sljedeći:

- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Međunarodni računovodstveni standardi;
- Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Kriteriji za reviziju usklađenosti su sljedeći:

- Zakon o privrednim društvima;
- Zakon o javnim preduzećima u FBiH;
- Zakon o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o radu;
- Zakon o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih preduzeća u većinskom vlasništvu FBiH;
- Zakon o porezu na dobit;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o porezu na dodatu vrijednost;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

III IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Kantonalno javno komunalno preduzeće „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo pravni je sljednik KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo, registrovanog Rješenjem Višeg suda u Sarajevu od 28. 6. 1996. godine. Odlukom osnivača Društva od 19. 4. 2006. godine izvršeno je usklađivanje sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH. Kod Općinskog suda u Sarajevu registrovano je pod matičnim brojem 65-01-0092-09. Ima svojstvo pravnog lica sa pravnom i poslovnom sposobnošću i osnovano je radi obavljanja djelatnosti od općeg interesa za Kanton Sarajevo.

Osnovni kapital Društva, prema Statutu i aktuelnom Izvodu iz sudskog registra, iznosi 10.000 KM i predstavlja 100% ulog Kantona Sarajevo.

Osnovna djelatnost Društva je prevoz putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju putem tramvajskog, trolejbuskog, autobusnog i minibuskog saobraćaja. Pored osnovne djelatnosti, Društvo se bavi i popravkom i održavanjem vozila, električnih strojeva i uređaja, održavanjem pruge, tehničkim pregledom vozila, štampanjem karata i obrazaca, prodajom karata, pružanjem usluga reklame i ostalim uslugama. Društvo je organizovano po sektorima: upravljanje saobraćajem, tehnika i održavanje, tramvajski i trolejbuski saobraćaj, autobuski i minibuski saobraćaj i zajednički poslovi. U okviru sektora organizovani su niži organizacioni oblici – pogoni, službe i odjeljenja.

Organi Društva su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava kao organi upravljanja te Odbor za reviziju. **Za vrijeme rada privremenog upravitelja, rješenjem Kantonalnog Ministarstva saobraćaja, do 18. 5. 2018. godine bio je isključen rad upravljačkih tijela Društva.**

Skupština Društva imenovana je od strane Skupštine Kantona Sarajevo na prijedlog kantonalnog Ministarstva saobraćaja i uz saglasnost Vlade. Članovi Skupštine Društva do 24. 4. 2018. godine su bili Imer Poračanin, predsjednik i Denis Hajdarević i Halid Škrijelj, članovi, a nakon 24. 4. 2018. godine, kao vršioci dužnosti: Fadil Imamović, predsjednik i Luca Zečirović i Rahmija Hodžić, članovi. Skupština je u 2018. godini održala pet sjednica.

Nadzorni odbor imenovala je Skupština Društva po prethodno pribavljenoj saglasnosti Kantonalnog Ministarstva saobraćaja. U periodu rada privremenog upravitelja, Nadzorni odbor nije vršio dužnosti, a nakon ponovnog uključenja u rad upravljačkih tijela Društva, dana 16. 5. 2018. godine imenovani su vršioci dužnosti: Vahid Đozo, predsjednik i Senad Mujić i Amer Ahmić, članovi. Tokom 2018. godine Nadzorni odbor je održao 10 sjednica.

Upravu Društva čine generalni direktor i izvršni direktori. Društvom je na osnovu rješenja Vlade Kantona Sarajevo o imenovanju privremenog upravitelja od 8. 6. 2017. godine u periodu od 15. 6. 2017. godine do 18. 5. 2018. godine upravljao Haris Gušić. Nakon razrješenja privremenog upravitelja, Upravu društva, kao vršioci dužnosti, čine: generalni direktor Avdo Vatrić i izvršni direktori: Nezira Džamalija za zajedničke poslove, Senad Međedović za autobuski i minibuski saobraćaj i Almir Ahmetšpahić za tramvajski i trolejbuski saobraćaj.

Odbor za reviziju čine Vedran Beganović, predsjednik i Fatima Obhodžić i Edin Udovčić, članovi koji su imenovani 11. 8. 2014. godine, na period od četiri godine. Obavljali su dužnost u periodu od juna do augusta 2018. godine i u tom periodu održane su dvije sjednice. Skupština Društva je 27. 12. 2018. godine imenovala ranije članove, da obavljaju funkciju u svojstvu vršilaca dužnosti, do okončanja konkursne procedure za izbor novih članova.

U Društvu je na dan 31. 12. 2018. godine bilo 1.362 zaposlenih, od čega u stalnom radnom odnosu 1.226, a 136 na određeno radno vrijeme.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u Ulici Srđana Aleksića broj 1.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2018. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj finansijske revizije je da na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti da li rukovodstvo institucije primjenjuje zakone i propise i koristi sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, sa prekidima, u periodu od decembra 2018. godine do juna 2019. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH treći put vrši finansijsku reviziju Društva. Posljednja revizija bila je za 2008. godinu, sačinjen je Izvještaj o izvršenoj reviziji i dato negativno mišljenje, uz isticanje pitanja koja nisu uticala na davanje mišljenja. U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka. Društvo nije postupilo u skladu sa članom 16, tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo o preduzetim radnjama u cilju prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju.

Analizom realizacije datih preporuka u revizorskom izvještaju za 2008. godinu utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke

- 1) Izvršen je prenos sredstava koja su se vodila kod banaka u likvidaciji na poziciju potraživanja;
- 2) Društvo putem internet-stranice daje informacije iz domena servisa koje isporučuje korisnicima.

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Normativ za autogume je donesen, ali se ne primjenjuje u potpunosti.

Nerealizovane preporuke

- 1) U cilju jačanja sistema internih kontrola i sprečavanja mogućih nepravilnosti i zloupotreba, pojačati kontrolu i nadzor kako bi se postigla razumna sigurnost u pravilno postupanje uposlenih, u skladu sa dodijeljenim ovlaštenjima. Radi sprečavanja i eliminisanja svih mogućih zloupotreba, dograditi i unaprijediti postojeći sistem štampanja, distribucije i prodaje karata primjenom novih tehnologija. Unaprijediti i usaglasiti postojeće ili donijeti nove akte i nadzirati njihovu realizaciju;
- 2) Uprava treba da izvrši procjenu rizika najznačajnijih procesa rada i da u skladu sa ovlaštenjima poduzme mjere iz nadležnosti u pogledu preventivnog djelovanja;
- 3) Uprava i organi upravljanja trebaju donositi realne i ostvarive planove. Plan poslovanja treba donositi u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH;
- 4) Ubrzati aktivnosti na okončanju započetih investicija;
- 5) U zabilješkama uz finansijske izvještaje objaviti sve informacije prema zahtjevima iz standarda,
- 6) Računovodstvene politike unaprijediti i dopuniti. Usvojiti i objaviti politike potraživanja u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima i dosljedno postupati u skladu s njima;
- 7) Radi realnog iskazivanja potraživanja, sva potraživanja koja se ne naplate u roku od jedne godine ispravlјati na teret rezultata poslovanja;
- 8) Obezbijediti iskazivanje potraživanja po ročnosti;

- 9) Radi realnog iskazivanja zaliha, formirati stručnu komisiju koja treba preispitati sve zalihe materijala i rezervnih dijelova. Zalihe koje se ne mogu koristiti za postojeći vozni park otpisati, a ostale zalihe vrednovati prema zahtjevima iz MRS-a 2 – Zalihe;
- 10) Izvršiti usklađivanje registrovanog kapitala sa knjigovodstvenim;
- 11) Isplatu troškova zaposlenih odobravati isključivo prema važećim aktima, u skladu s važećim zakonskim propisima;
- 12) Postupke nabavki provoditi u skladu s propisanim procedurama iz Zakona o javnim nabavkama BiH, podzakonskim i vlastitim aktima i na taj način postupati u skladu sa članom 34. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

Preporuke za koje nije izvršena ocjena postupanja

Nije izvršena ocjena postupanja po osam preporuka koje se odnose na IT sisteme jer nije rađena revizija informacionih sistema Društva, a preporuke su se odnosile na: podršku IT sistema Upravi; podršku radnim procesima; dogradnju postojećeg IT sistema i primjenu novih tehnoloških dostignuća; obezbijedenje funkcionalnosti sistema naplate vožnje; kontrolu implementacije IT strategije; adekvatno održavanje implementiranih sistema; davanje aktuelnih informacija korisnicima; pozicioniranje IT funkcije u organizacijskoj strukturi i definisanje prioriteta IT strategije i izradu planova za njihovu implementaciju.

Zbog značajnog protoka vremena, izmjene internih akata Društva i Općeg kolektivnog ugovora, nije izvršena ocjena postupanja po preporuci koja se odnosila na usaglašavanje Pravilnika o radu sa Kolektivnim ugovorom.

Kontrole nadležnih institucija i eksterna revizija

Porezna uprava FBiH je izvršila kontrolu obračuna i uplate poreza i doprinosa za period od 1. 11. 2016. do 31. 1. 2019. godine, zaključno sa plaćom za decembar 2018. godine i utvrdila dodatne obaveze javnih prihoda u iznosu od 1.116.277 KM.

Uprava za indirektno oporezivanje BiH izvršila je kontrolu obračuna, prijavljivanja i plaćanja PDV-a za period od 1. 7. 2016. do 30. 4. 2018. godine. Kontrolom nisu utvrđene dodatne obaveze za PDV.

Federalna uprava policije, terenski ured Tuzla je 31. 7. 2018. godine privremeno oduzela dokumentaciju koja se odnosi na drugu polovinu 2017. godine, na ugovore o djelu i advokatske usluge, a Kantonalni sud u Tuzli je 12. 11. 2017. godine donio naredbu za oduzimanje predmeta u vezi s nabavkom rabljenih autobusa s pogonom na CNG plin i plaćanje sa računa Sindikata Društva.

Reviziju finansijskih izvještaja Društva za 2018. godinu radila je revizorska kuća „Recons“ d.o.o. Sarajevo i dato je mišljenje s rezervom, uz isticanje pitanja poslovanja Društva u neograničenom vremenskom periodu.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Sistem internih kontrola

Rukovodstvo Društva odgovorno je za uspostavljanje sistema internih kontrola radi ostvarenja programskih ciljeva rada. Faktor koji najviše utiče na funkcionisanje sistema internih kontrola je povoljno kontrolno okruženje, koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštivanje postojećih zakonskih propisa. Izvršeno je ispitivanje sistema internih kontrola, kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata.

Društvo je u ranijim godinama donijelo određene interne akte i procedure, ali pojedini interni akti nisu usklađeni sa zakonskom propisima donesenim nakon njihovog donošenja. Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama i finansijskom poslovanju donesen je 2007. godine i nije usklađen sa Zakonom o računovodstvu i reviziji iz 2009. godine.

Pravilnik o radu donesen je 2015. godine i njegov sastavni dio je makroorganizaciona shema, sistematizacija radnih mjesta, pregled koeficijenta i opis poslova. On je u kratkom roku od donošenja mijenjan sedam puta, pa se ne može potvrditi sistematičan pristup uređivanju funkcionalne i racionalne organizacije procesa rada u Društvu.

Stvarna organizacija Društva nije u skladu s priložima ovog Pravilnika i Nadzorni odbor je Zaključkom od 29. 7. 2018. godine naložio Upravi da sačini sistematizaciju radnih mjesta. Do okončanja naše revizije to nije učinjeno. U Društvu je na dan 31. 12. 2018. godine bilo zaposleno 1.362 zaposlenika. Tokom 2018. godine u radni odnos je putem javnog oglasa primljeno 35 zaposlenika, najviše na poslovima konduktera – kontrolora na određeno vrijeme. S obzirom na moratorij na novo upošljavanje u Kantonu Sarajevo, prijem je izvršen uz saglasnost kantonalnog Ministarstva saobraćaja od 3. 8. 2018. godine. Društvo je po raznim osnovama napustilo 105 zaposlenika, najviše zbog odlaska u penziju (49 zaposlenika), kao i zbog isteka rada na određeno vrijeme (25 zaposlenika).

Društvo od 2015. godine nema zaposlenog samostalnog računovođu, a resorno ministarstvo je krajem 2018. godine dalo saglasnost za prijem zaposlenika za ovo radno mjesto. Od tada izradu finansijskih izvještaja Društva i saradnju sa inspekcijskim organima obavljaju lica sa kojim se zaključuje ugovor o djelu, najčešće raniji zaposlenik Društva koji je obavljao ove poslove.

Provedenom revizijom uočeni su propusti kod: vrednovanja stalnih sredstava, iskazivanja sredstava u pripremi, iskazivanja rezervnih dijelova i zaliha bez provjere njihove nadoknadive vrijednosti, evidencija potraživanja, nadzora nad štampanjem, primopredajom i prodajom karata, odobravanja rabata kod usluga reklame, nepotpune i neuređene kontrole utroška goriva, angažovanja po ugovorima o djelu za redovne poslove, neuređene evidencije doniranih sredstava, plaćanja javnih prihoda po osnovu poreza, doprinosa, naknada i PDV-a, iskazivanja obaveza, praćenja tužbi, rezervisanja, vršenja redovnog godišnjeg popisa i provođenja postupaka javnih nabavki.

Sve navedeno ukazuje na to da nije uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola. Nisu usaglašeni postojeći interni akti niti su donesena druga interna pravila i procedure koje bi detaljno uredile kontrolno okruženje, procijenile rizike, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, te praćenje i procjenu uspješnosti postavljenih kontrola. S obzirom na konstatovane nepravilnosti u funkcionisanju sistema internih kontrola, Društvo nije u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH¹ i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH² dizajniralo i implementiralo sistem internih kontrola po COSO modelu. **Društvo nije sačinilo godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2018. godinu. Tek u 2019. godini je određen koordinator za finansijsko upravljanje i kontrolu.**

Preporuke:

- *interne akte usaglasiti s važećim zakonskim propisima i donijeti ostale akte i procedure koje će osigurati nadzor svih procesa poslovanja Društva;*
- *preispitati postojeću sistematizaciju radnih mjesta i uskladiti je sa realnim potrebama;*
- *sistem internih kontrola uspostaviti u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.*

Interna revizija

Odjel za internu reviziju čine direktor i tri interna revizora. Direktor Odjela je Adil Škamo, koji nije uposlenik Društva shodno članu 33. Zakona o javnim preduzećima. **Početkom 2018. godine Odjel je uputio privremenom upravitelju Strategiju rizika i Prijedlog plana rada Odjela za 2018. godinu, koji nisu razmatrani, a Odjelu nije bilo omogućeno da obavlja poslove iz nadležnosti.**

Nakon imenovanja Uprave Društva u junu 2018. godine, sačinjen je Prijedlog plana rada za period juni - decembar 2018. godine koji je upućen Upravi 2. 8. 2018. godine. Nakon toga, Odjel je uradio revizije godišnjeg popisa i finansijskih izvještaja za 2017. godinu, finansijskih izvještaja za period januar - juni 2018. godinu i reviziju obaveza Društva, a svaki mjesec su rađene revizije javnih nabavki. Pored ovih, urađene su i tri revizije po zahtjevu Uprave Društva vezano za period od 15. 6. 2017. godine do 15. 6. 2018.

¹ „Sl. novine FBiH“, broj 38/16

² „Sl. novine FBiH“, broj 06/17

godine, tj. za period rada privremenog upravitelja. Revidirani su ugovori o djelu, nabavke vozila i nabavke po direktnom sporazumu, troškovi reprezentacije i službenih putovanja, te marketinške usluge. U izvještajima o ovim revizijama konstatovani su propusti i nepoštivanje propisa, prije svega nabavka rabljenih autobusa s pogonom na CNG plin bez provođenja postupka nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Izvještaji o provedenim revizijama, koje je sačinio Odjel tokom 2018. godine, nisu razmatrani i usvojeni od strane Odbora za reviziju. Nije dokumentovano da su Uprava i Odbor za reviziju razmatrali izvještaje o revizijama provedenim po Prijedlogu plana rada za period juni - decembar 2018. godine, niti da je Uprava postupala po preporukama datim u izvještajima iz revizija koje je sama zahtijevala.

Preporuke:

- **Odbor za reviziju treba da u okviru svojih nadležnosti razmatra izvještaje Odjela za internu reviziju;**
- **Uprava Društva treba da postupa po preporukama Odjela za internu reviziju.**

5. PRIVREMENE MJERE UPRAVLJANJA DRUŠTVOM

U skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, organi upravljanja Društva su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu Društva čine: generalni direktor i izvršni direktori. Prema podacima iz izvoda sudskog registra, u Društvu je izvršena izmjena generalnih direktora devet puta za period od 2009. - 2018. godine. U junu 2017. godine imenovan je Privremeni upravitelj koji je upravljao Društvom do maja 2018. godine.

Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo je u maju 2017. godine sačinilo Informaciju o sticanju uslova za uvođenje privremenih mjera za sanaciju stanja u Društvu, nakon čega je Skupština Kantona donijela Zaključak broj 01-05-20167/17 od 31. 5. 2017. godine o sticanju uslova za uvođenje privremenih mjera za sanaciju stanja KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo. Ove mjere predviđene su Zakonom o upravljanju privrednim društvima u nadležnosti Kantona Sarajevo,³ prema kojem je resorni ministar ovlašten da uvede privremene mjere za sanaciju stanja u Društvu isključivanjem rada upravljačkih tijela i postavljanjem privremenog upravitelja. Na osnovu Zaključka Skupštine Kantona Sarajevo broj 01-05-20167/17 od 31. 5. 2017. godine naloženo je Vladi Kantona Sarajevo da na prijedlog Ministarstva saobraćaja imenuje privremenog upravitelja.

Privremeni upravitelj imenovan je Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo od 8. 6. 2017. godine, na period od tri mjeseca, sa ugovorenom plaćom od 2.547 KM mjesečno. Rješenjem istog organa od 31. 8. 2017. godine Privremeni upravitelj imenovan je na period do godinu dana, od 8. 9. 2017. godine, sa ugovorenom plaćom od 2.579 KM mjesečno.

Skupština Kantona Sarajevo donijela je Zaključak broj 01-05-25024/17 od 31. 7. 2017. godine u kojem se u 45 tačaka navode mjere za sanaciju i reorganizaciju KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo, a koje trebaju provesti Vlada Kantona Sarajevo, Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo i Privremeni upravitelj.

Skupština Kantona Sarajevo je navedenim Zaključkom obavezala:

- **Vladu Kantona Sarajevo** da: pokrene inicijativu prema Poreznoj upravi FBiH i Vladi FBiH za reprogram obaveza po osnovu neplaćenih poreza i doprinosa iz prethodnog perioda, pomogne pri obezbjeđenju sredstava za izmirenje obaveza PDV-a, planira sredstava u Budžetu Kantona za investiciono ulaganje u Društvo, pokrene inicijativu vezano za donošenje propisa za regulisanje naknade za prijevoz, planira zbrinjavanje uposlenika u saradnji sa Službom za zapošljavanje Kantona Sarajevo, planira pokriće gubitka i drugo;
- **Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo** da: izradi Strategiju razvoja javnog prevoza u Kantonu Sarajevo, izradi zakonske i podzakonske akte koji uređuju oblast javnog prevoza u Kantonu Sarajevo, djeluje vezano za redove vožnje;
- **Privremenog upravitelja** da: izradi Strategiju javnog prevoza, plan investicionog ulaganja, riješi vlasničke odnose za imovinu Društva, izradi: cjenovnik, dinamiku izmirivanja obaveza, novi sistem organizacije i

³ „Sl. novine Kantona Sarajevo“, broj 08/01

usklađivanje broja zaposlenih, pripremi prijedlog vanskudske nagodbe sa uposlenicima o izmirenju obaveza po tužbama, sačini plan zbrinjavanja prekobrojno uposlenih, vrši usklađivanje rashoda za plaće sa ostvarenim prihodima i sarađuje sa Sindikatom Društva po pitanju plaća, unaprijedi informacijski sistem, sistem naplate i saobraćajnih usluga, centralizuje magacin i povećava kontrolu nad skladištenjem rezervnih dijelova, povećava stepen naplate i drugo.

Rok za realizaciju navedenih mjera je najduže 90 dana. Vlada Kantona Sarajevo je obavezala privremenog upravitelja da svaka tri mjeseca izvijesti Vladu i Skupštinu Kantona Sarajevo o provedenim mjerama sanacije u Društvu. Privremeni upravitelj razriješen je dužnosti Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo od 3. 5. 2018. godine. Odlukama Nadzornog odbora kao vršioci dužnosti do okončanja konkursne procedure, vraćena je Uprava u istom sazivu kao i prije imenovanja privremenog upravitelja i u rad su ponovo uključena upravljačka tijela Društva. Dalje izvještavanje o realizaciji naloženih mjera izrađivala je aktuelna Uprava Društva po zahtjevima Kantonalnog ministarstva saobraćaja.

S obzirom na to da najveći broj mjera za sanaciju i reorganizaciju Društva nije realizovan u zadatom roku, ne možemo potvrditi da su Privremeni upravitelj, resorno ministarstvo i Vlada Kantona Sarajevo doveli do saniranja stanja u Društvu.

Uprava Društva sačinila je dva programa konsolidacije poslovanja. Na Program za period od 2018. do 2020. godine Vlada Kantona Sarajevo nije dala saglasnost, a na Program za period od 2019. do 2021. godine Vlada je dala saglasnost 18. 4. 2019. godine.

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

6.1 BILANS USPJEHA

6.1.1 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	od 1. 1. do 31. 12. 2018.	od 1. 1. do 31. 12. 2017
PRIHODI	37.731.810	36.538.136
Poslovni prihodi	34.564.122	36.116.977
Prihodi od prodaje robe	30.003	35.121
Prihodi od prodaje učinaka	28.486.281	28.672.498
Ostali poslovni prihodi	6.047.838	7.409.358
Finansijski prihodi	126.447	46.817
Ostali prihodi i dobici	3.041.241	374.342

Evidentiranje prihoda temelji se na načelu nastanka poslovnog događaja i načelu sučeljavanja prihoda i rashoda. Prihod se priznaje kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi priticati i mogu se pouzdano izmjeriti.

6.1.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 34.564.122 KM i predstavljaju: prihode od prevoza putnika, od usluga trećim licima iz pomoćnih djelatnosti i ostale poslovne prihode.

Prihodi od prevoza putnika iskazani su u iznosu od 27.170.594 KM, a ostvareni su pružanjem usluga javnog prevoza, od čega se 19.739.229 KM odnosi na prihode od prodaje pojedinačnih i mjesečnih karata, a 7.431.365 KM je subvencija Kantona Sarajevo za različite kategorije korisnika javnog prevoza (penzioneri, đaci, studenti, RVI i dr.).

Društvo samostalno u okviru vlastite štamparije izrađuje sve vrste karata, a poslovi vezani za izradu karata odvijaju se na dvije lokacije koje nemaju adekvatan stepen zaštite, iako se radi o specifičnim proizvodima koji moraju biti pod nadzorom. U prvom dijelu nalazi se skladište repromaterijala potrebnog za rad štamparije i sama štamparija, a u drugom dijelu se vrši kodiranje magnetnih karata. Po okončanju štampe, zavisno od toga da li se radi o gotovom proizvodu (pojedinačne karte) ili

poluproizvodu (pretplatne ili nekodirane magnetne karte) različite komisije preuzimaju odštampani materijal, tj. karte po sortimentu. Uvidom u radne naloge i dokumentaciju o primopredaji nekodiranih magnetnih karata utvrđeno je da se primopredaja vrši na osnovu zapisnika, tj. predajnice koju treba da potvrde članovi Komisije za primopredaju nekodiranih magnetnih karata. Ova Komisija broji šest članova i predsjednika, formirana je 6. 1. 2012. godine, što znači da je Komisija u istom sazivu već šest godina. **Zapisnici o primopredaji za ovu vrstu karata ovjereni su najčešće od manjeg broja članova komisije (od dva do četiri člana), a nikada od predsjednika te Komisije.** U Obrazloženju predsjednika Komisije od 25. 6. 2019. godine, dostavljenom Uredu za reviziju institucija u FBiH i vršiocu dužnosti generalnog direktora Društva, navedeno je da predsjednik Komisije uopće ne sudjeluje u radu te Komisije od 16. 11. 2015. godine.

Komisija za popis vanbilansne evidencije i škontraciju⁴ karata konstatovala je da kod određenog broja uposlenika, u periodu obavljanja popisa od 18. 12. do 31. 12. 2018. godine, nije izvršen popis zaduženih karata, čime nisu stvoreni uslovi da se izvrši sravnjenje prodatih i neprodatih karata sa ukupno zaduženim kartama.

Prema navedenom, iskazane prihode od prodaje karata za usluge javnog prevoza ne možemo potvrditi jer Društvo nije uspostavilo adekvatne interne kontrole, koje bi bile usmjerene na prevenciju i otkrivanje moguće zloupotrebe u procesu štampanja, predaje i prodaje karata jer se radi o vrijednosnicama od koje Društvo ostvaruje prihode.

Preporuka:

- **uspostaviti potpun nadzor nad štamptom, predajom i prodajom karata, a u cilju fer i tačnog iskazivanja prihoda od prodaje karata, kao i sprečavanja eventualnih zloupotreba.**

Prihodi iz pomoćnih djelatnosti iskazani su u iznosu od 1.345.690 KM, a najvećim dijelom od 575.928 KM ostvareni su od reklama, od tehničkog pregleda 244.347 KM, prodaje iskaznica 174.169 KM, vanlinijskog i ugovorenog prevoza 113.884 KM i drugo.

Prihod od reklama ostvaruje se iznajmljivanjem, tj. zakupom prostora na vozilima i na stubovima kontaktne mreže za postavljanje reklame. Ugovor o zakupu najčešće se zaključuje sa Info Media Group d.o.o. Banja Luka, te u manjem broju sa pravnim licima koja direktno reklamiraju svoj proizvod/uslugu. **Usluge se daju na osnovu cjenovnika, ali nije prezentirano da je vršeno javno oglašavanje/nuđenje reklamnog prostora u cilju postizanja najboljih finansijskih efekata za Društvo, te politika odobravanja rabata.**

Ostali poslovni prihodi koji su iskazani u iznosu od 6.047.838 KM sastoje se od prihoda po osnovu primljenih donacija u sredstvima od 2.900.332 KM i predstavljaju prihode koji su preneseni sa odloženih prihoda u visini amortizacije na donirana sredstva. Prihodi po Programu zbrinjavanja uposlenika sa JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo iznosili su 2.537.378 KM, a od kantonalnog Ministarstva saobraćaja za penzionisanje i uplatu doprinosa 441.779 KM.

Preporuka:

- **preispitati način iznajmljivanja reklamnog prostora u cilju postizanja najboljih finansijskih efekata za Društvo.**

6.1.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi u iznosu od 126.447 KM iskazani su po osnovu kamata od 98.079 KM i od naplate štete od osiguranja i fizičkih lica u iznosu od 28.368 KM.

⁴ Škontacija podrazumijeva sravnjenje prodatih i neprodatih karata sa ukupno zaduženim kartama, odnosno uvid u trenutno stanje karata i novca

6.1.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 3.041.241 KM i najvećim dijelom od 2.825.042 KM odnose se na prihode od otpisa obaveza i ukidanja rezervisanja, od 123.599 KM na prodaju materijala i od 92.600 KM na prodaju stalnih sredstava.

Prihodi po osnovu otpisanih obaveza u iznosu od 2.825.042 KM u dijelu od 2.282.608 KM nastali su knjigovodstvenom korekcijom preostalog vijeka upotrebe za donirana sredstva.

6.1.2 Rashodi

U finansijskim izvještajima rashodi su iskazani u iznosu od 60.629.008 KM kako slijedi:

	KM	
	od 1. 1. do 31. 12. 2018.	od 1. 1. do 31. 12. 2017
RASHODI	60.629.008	61.003.952
Poslovni rashodi:	43.346.981	45.061.690
Nabavna vrijednost prodate robe	9.792	12.583
Materijalni troškovi	8.331.009	8.030.064
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	29.718.683	31.568.284
Troškovi proizvodnih usluga	126.688	186.880
Amortizacija	3.940.005	4.172.334
Nematerijalni troškovi	1.220.804	1.091.545
Finansijski rashodi	16.767.190	15.458.400
Ostali rashodi i gubici	513.905	355.356
Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	932	128.506

6.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 43.346.981 KM, a čine ih: nabavna vrijednost prodate robe, materijalni troškovi, troškovi plaća i ostalih ličnih primanja, troškovi proizvodnih usluga, amortizacija i nematerijalni troškovi.

Materijalni troškovi, iskazani u iznosu od 8.331.009 KM, odnose se na: troškove energije i goriva (7.029.514 KM), sirovina i materijala (665.417 KM), rezervnih dijelova (529.572 KM) i otpis sitnog inventara, ambalaže i autoguma (106.506 KM).

U okviru **troškova energije i goriva** iskazani su troškovi nafte (3.879.541 KM), troškovi električne energije (1.935.585 KM), plina (1.128.793 KM), ulja i maziva (80.660 KM) i benzina (4.935 KM).

Troškovi nafte najvećim dijelom odnose se na troškove goriva u pogonu autobuskog i minibuskog saobraćaja (3.829.773 KM). Dobavljač goriva je Hifa petrol d.o.o. Sarajevo. Nabavka se vrši prema ugovorima zaključenim shodno okvirnom sporazumu od 1. 7. 2016. godine, kojim je ugovorena sukcesivna nabavka dizel goriva do vrijednosti od 17.808.586 KM, na trogodišnjem nivou. Pravilnikom o prijemu, skladištenju i izdavanju nafte iz 2006. godine uređene su aktivnosti vezane za prijem, skladištenje i izdavanje nafte, kao i priznavanje rastura, kala i gubitaka na nafti, evidencija prijema, te druga pitanja vezana za postupanje s naftom. U Društvu se sačinjavaju dnevni i mjesečni brojevi pokazatelji o stanju pređenih kilometara, sipanom gorivu, prosječnoj potrošnji goriva, **ali se nismo uvjerali da se navedeni podaci prate i upoređuju sa normativima, te da se za eventualna odstupanja utvrđuju uzroci odstupanja.** Normativ potrošnje goriva za autobuse je iz 2009. godine i sačinjen je na način da se povezuje marka i tip vozila sa garažnim brojem vozila, brojem i nazivom linije te potrošnjom goriva na 100 kilometara, za vozila nabavljena do tog perioda. Iako je od donošenja normativa potrošnje došlo do promjena stanja vozila, vršene su nabavke i rashodovanje vozila, a u periodu od 19. 9. do 25. 9. 2017. godine po nalogu privremenog upravitelja, mijenjani su garažni brojevi vozila, normativ potrošnje nije mijenjan niti usklađen sa stvarnim stanjem vozila. Također, određeni broj vozila ne posjeduje tahograf uređaje, zbog čega se pređena kilometraža obračunava iz putnog naloga vozača prema dužini linije na kojoj je vozilo radilo. Za ostala vozila koja služe za potrebe Društva (33 režijska

vozila) sačinjavaju se mjesečni i godišnji izvještaji potrošnje goriva, prati se ukupno učešće i prosječna potrošnja goriva i istaknuta su vozila koja najviše troše, **ali nije donesen normativ sa kojim bi se iskazani utrošak uporedio i koji bi mogao služiti kao osnova za analizu utroška i poduzimanje mjera u odnosu na utvrđeno stanje.**

Iako troškovi goriva čine 47% ukupnih materijalnih troškova, Društvo nije uspostavilo odgovarajuće procedure praćenja i analize troškova goriva. Doneseni Normativ za potrošnju goriva autobusa nije ažuriran i ne obuhvata sva vozila Društva koja Društvo koristi, a za određena vozila nije ni donesen.

Preporuke:

- **donijeti interni akt koji će definisati normativ potrošnje goriva za sva vozila Društva i dosljedno ga primjenjivati;**
- **propisati obavezu sačinjavanja pisanih izvještaja o utrošenim količinama goriva, odstupanjima potrošnje u odnosu na propisane normative, uzrocima odstupanja, kao i sankcije za slučajeve neopravdanog utroška goriva.**

Troškovi električne energije dijelom od 1.863.104 KM odnose se na troškove električne energije potrebne za odvijanje tramvajskog i trolejbuskog saobraćaja.

Troškovi plina, iskazani u iznosu od 1.128.793 KM, u dijelu od 915.559 KM su troškovi komprimiranog prirodnog plina (CNG plin) nabavljenog od Junuzović-kopex d.o.o. Lukavac za potrebe autobusnog saobraćaja. Kao i kod potrošnje goriva, evidentira se utrošak plina po vozilu, **ali Društvo nema normativ utroška plina po vozilu i pređenom kilometru sa kojim bi se nastali trošak upoređivao i pravdala iskazana potrošnja.**

Preporuka:

- **donijeti normativ potrošnje plina za vozila Društva i dosljedno ga primjenjivati.**

U okviru iskazanih **troškova sirovina i materijala**, dio od 333.576 KM odnosi se na utrošene sirovine i materijal, od čega troškovi sirovina i materijala u štampariji iznose 92.146 KM. Najveći troškovi štamparije su troškovi specijalnog papira za magnetne karte, magnetne trake i namjenski papir, nabavljenog od dobavljača Fortuna comarc d.o.o. Sarajevo. Posljednja isporuka namjenskog papira za izradu karata, u vrijednosti od 76.500 KM od ovog dobavljača, bila je 28. 12. 2018. godine. Namjenski papir je nabavljen nakon provedenog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja. **Iako je ugovorena sukcesivna isporuka robe, cjelokupna ugovorena količina je izvršena jednom nabavkom, pa je upitna potreba zaključivanja okvirnog sporazuma. Također, nabavka namjenskog papira je izvršena 28. 12. 2018. godine, a zbog slabe koordinacije rada službi Društva, narudžba za nabavku je izdata tek 5. 2. 2019. godine.**

Troškovi rezervnih dijelova, iskazani u iznosu od 529.572 KM, najvećim dijelom su iskazani troškovi u pogonu autobusnog i minibuskog saobraćaja (309.589 KM).

Otpis autoguma iskazan je u iznosu od 100.528 KM. Autogume za motorna vozila otpisuju se 50% odmah, a preostalih 50% pri rashodovanju autoguma iz upotrebe. Procedure za evidenciju, kontrolu i zamjenu pneumatika na vozilima donesene su u augustu 2016. godine.

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja iskazani su u iznosu od 29.718.683 KM i čine 69% poslovnih rashoda, a njihova struktura je:

	KM
Troškovi plaća i ostalih primanja zaposlenih	29.718.683
Troškovi plaća	19.456.659
Troškovi naknada plaća	6.832.760
Troškovi službenih putovanja zaposlenih	21.465
Troškovi ostalih primanja i naknada prava zaposlenih (topli obrok, prevoz i drugo)	3.307.443
Troškovi naknada članovima odbora, komisija	24.976
Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	75.380

Plaća radnika, prema odredbama Zakona o radu, utvrđuje se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu. Kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti komunalne

privrede Kantona Sarajevo⁵ (dalje: Kolektivni ugovor) uređene su plaće i naknade plaća i on je obavezujući za sve poslodavce i njihove radnike iz oblasti komunalne privrede na teritoriji Kantona Sarajevo. Sporazumom o raspoređivanju sredstava za bruto plaće i naknade radnika uposlenih u kantonalnim javnim preduzećima broj 73-1/16 od 10. 10. 2016. godine između Vlade Kantona Sarajevo i Samostalnog sindikata radnika komunalne privrede u FBiH, Kantonalni odbor Sarajevo, uređeno je:

- da se sredstva na ime troškova bruto plaća i naknada neće povećavati,
- da se razlika sredstava na ime toplog obroka iznad 1% prosječne neto plaće u FBiH, prema posljednjem objavljenom statističkom podatku, obračunava u bruto plaću radnika,
- s obzirom na to da je kolektivnim ugovorom iz 2016. godine smanjen koeficijent za obračun minulog rada sa 0,6 na 0,5%, razlika sredstava koja se do potpisivanja „novog“ Kolektivnog ugovora obezbjeđivala za ovo povećanje plaće obračunavat će se u bruto plaću radnika.

Članom IV Sporazuma propisano je da su organi kantonalnih javnih komunalnih preduzeća obavezni da odredbe Sporazuma primjenjuju od dana važenja Pravilnika o radu, usklađenog sa Kolektivnim ugovorom.

Pravilnik o radu iz 2015. godine više puta je mijenjan i dopunjavan, kako odlukama uprave Društva, odlukama privremenog upravitelja tako i odlukom predsjednika Nadzornog odbora, i to uglavnom u dijelu sistematizovanih radnih mjesta i potrebnih uslova za popunu istih, ali Pravilnik o radu nije usklađen sa važećim Kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti komunalne privrede Kantona Sarajevo.

Elementi za obračun plaće i naknade za topli obrok, kao i vrijednost satnice, utvrđeni su mjesečnim odlukama direktora. Osnovna plaća je proizvod najniže plaće i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja, a svim zaposlenicima zagarantovana je isplata najniže plaće. Odluke nisu ažurirane u skladu sa Sporazumom. Po potpisivanju novog Kolektivnog ugovora sačinjen je i novi Sporazum, ali se u odlukama Društva još pozivaju na Sporazumom o pravima i obavezama poslodavca i zaposlenika u oblasti komunalne privrede Kantona Sarajevo broj 14671 od 12. 11. 2015. godine, koji se odnosio na primjenu granskog kolektivnog ugovora iz 2006. godine. Vrijednost satnice za koeficijent 1, odnosno najnižu plaću za taj mjesec, utvrđuje se u visini 61% od najniže plaće po navedenim aktima, umanjeno za određeni postotak.

Članom 118. Zakona o radu Društvo je bilo obavezno donijeti pravilnik o radu kojim se uređuju plaće, organizacija rada, sistematizacija radnih mjesta, posebni uvjeti za zasnivanje radnog odnosa i druga pitanja značajna za radnika i poslodavca, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Novi pravilnik nije usvojen, kao ni sistematizacija radnih mjesta. Također, ni sa svim zaposlenicima nisu zaključeni ugovori o radu u skladu s važećim Zakonom o radu, nego samo sa onima koji su zasnovali radni odnos nakon donošenja „novog“ Zakona o radu.

Plaća direktora, bez minulog rada, iznosi tri prosječne neto plaće isplaćene u FBiH prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, a plaća izvršnih direktora Društva iznosi 80% plaće direktora. Također, sekretaru Društva je određena plaća u visini od 80% plaće direktora Društva, prema odredbama Pravilnika o određivanju visine plaća i naknada organa upravljanja i odgovornih lica u KJKP „GRAS“ Sarajevo.

Plaća privremenog upravitelja prvobitno je ugovorena u iznosu od 2.579 KM, a po usvajanju Izvještaja o radu Društva za period od 1. 6. do 31. 12. 2017. godine uvećana je za 30%. Vlada Kantona Sarajevo je 5. 2. 2018. godine dala prethodnu saglasnost na Zaključak privremenog upravitelja o povećanju plaće. Uvećanje od 30% obračunato je i isplaćeno retroaktivno za period juni-decembar 2017. godine, a dalje se plaća isplaćivala u uvećanom iznosu.

Izvršnom direktoru za tehniku i održavanje ugovor o radu je istekao 12. 5. 2018. godine, a nema dokumenta o razrješenju s funkcije niti nekog drugog akta koji uređuje njegov radno-pravni status i nije zaključen novi ugovor o radu. Obračun i isplata plaća navedenom licu vrši se prema članu 85. Statuta, tj. umanjena je za 20% u odnosu na plaću radnog mjesta za koje je imao ugovor o radu. Aktima Društva (članom 85. Statuta) je uređeno da razriješeni član Uprave, u otkaznom roku, ostvaruje pravo na plaću po zaključenom ugovoru o regulisanju prava i obaveza za obavljanje funkcije sa koje je razriješen, umanjenu za 20%. Navedeno nije usaglašeno sa članom 107. Pravilnika o radu, po kojem se razriješenom zaposleniku osnovna plaća umanjuje za 10% samo 15 dana po razrješenju, odnosno isteku mandata. Nakon toga pripada

⁵ „Sl. novine Kantona Sarajevo“, broj 41/16 i 43/17

mu plaća radnog mjesta sa kojeg je imenovan do raspoređivanja na drugo radno mjesto, kada mu pripada plaća radnog mjesta na koje je raspoređen. **Prema navedenom, uprava i upravna tijela nisu poduzela odgovarajuće aktivnosti po pitanju usklađivanja radno-pravnog statusa svih uposlenika.**

Pored osnovne plaće, Pravilnikom o radu utvrđena su prava na uvećanu plaću za rad noću, rad u dane praznika, u postocima višim od minimalno propisanih kolektivnim ugovorom (30% i 50% umjesto 25% i 40%). U skladu sa članom 83. Pravilnika vršena je isplata stimulativnog dijela plaće koji Uprava Društva, na osnovu vlastite procjene, odnosno na pismeni prijedlog neposredno nadređenog, može odobriti zaposleniku u visini do 20% uvećanja plaće. Pravilnikom je predviđena i vršena isplata provizije za prodane karte vozačima svih vidova saobraćaja i kontrolorima naplate, a visina provizije utvrđena je Odlukom Uprave iz 2015. godine.

Kada je u pitanju obračun minulog rada, utvrđeno je da se on obračunava u rasponu 0,50% - 0,56%, što nije u skladu sa Kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o radu, niti sa Sporazumom o raspoređivanju sredstava za bruto plaće i naknade radnika uposlenih u kantonalnim javnim komunalnim preduzećima, broj 73-1/16 od oktobra 2016. godine.

Najviša plaća isplaćena u Društvu u 2018. godini je plaća Privremenog upravitelja u iznosu od 3.572 KM, najniža iznosi 539 KM, dok je prosječna plaća iznosila 964 KM.

Mjerama za sanaciju i reorganizaciju KJKP GRAS d.o.o. Sarajevo, a po Zaključku Skupštine Kantona Sarajevo broj 01-05-24243/17 od 31. 7. 2017. godine, Privremeni upravitelj bio je obavezan vršiti usklađivanje rashoda za plaće sa ostvarenim rashodima i u saradnji sa Sindikatom pregovarati o smanjenju rashoda za plaće.

Imajući u vidu neusklađenost Pravilnika o radu sa važećim zakonskim propisima, uvećanja osnovne plaće za noćni rad, rad u državne praznike u postocima većim od minimalno dozvoljenih kolektivnim ugovorom, isplate stimulacije zaposlenim, isplate provizije za prodane karte, osnove za isplatu plaće izvršnim direktorima sa neuređenim radno-pravnim statusom, nepravilan način obračuna minulog rada, ne može se procijeniti uticaj navedenog na visinu iskazanih troškova uposlenih te zacrtane ciljeve za provedbu mjera sanacije.

Preporuka:

- ***uskладити Правилник о раду са одредбама Закона о раду и Колективног уговора о правима и обавезама послодавца и радника у области комуналне привреде Кантона Сарајево.***

Troškovi službenih putovanja zaposlenih, iskazani u iznosu od 21.465 KM, odnose se na dnevnice za službeni put od 10.572 KM i troškove prevoza na službenom putu od 10.893 KM.

Troškovi ostalih primanja, naknada i prava zaposlenih odnose se na troškove toplog obroka, prevoza sa posla i na posao, otpremnine pri odlasku u penziju, novčane pomoći u slučaju bolesti i smrti te kotizacije za seminare i naknade za stručno usavršavanje i osposobljavanje.

Naknada za topli obrok, iskazana u iznosu od 2.843.325 KM, predstavlja 1% od prosječne mjesečne neto plaće u FBiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku. S obzirom na to da je Društvo isplaćivalo topli obrok u iznosu od 12 KM, prema Sporazumu Sindikalnog odbora radnika komunalne privrede Društva i generalnog direktora Društva iz 2015. godine, razlika do 12 KM isplaćena je kao sastavni dio plaće, u skladu sa Sporazumom iz 2016. godine, na koju je Društvo plaćalo pune iznose poreza i doprinosa.

Novčane pomoći u slučaju bolesti i smrti, iskazane u iznosu od 182.689 KM, isplaćuju se prema pojedinačnim odlukama direktora. Isplata jednokratne pomoći u slučaju teže bolesti radnika ili člana uže porodice isplaćuje se u visini tri prosječne neto plaće u FBiH, što je u skladu sa Kolektivnim ugovorom, ali ne i Pravilnikom o radu kojim je predviđena isplata dvije prosječne plaće koje je ostvario zaposlenik u posljednja tri mjeseca rada ili dvije prosječne plaće poslodavca, ako je to povoljnije za zaposlenika.

Otpremnine pri odlasku u penziju, iskazane u iznosu od 156.005 KM, isplaćuju se na osnovu pojedinačnih rješenja. Visina otpremnine, prema članu 99. Pravilnika o radu, iznosi tri prosječne plaće radnog mjesta zaposlenika ili prosječne plaće Kantona Sarajevo prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, u zavisnosti od toga šta je povoljnije za zaposlenika.

Naknada za troškove prevoza na posao i sa posla, iskazana u iznosu od 108.756 KM, evidentira se na osnovu internih faktura prevoza za imaoce službenih akreditacija, sa pravom na prevoz, a prema Odluci privremenog upravitelja od 22. 12. 2017. godine.

Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. odnose se na troškove naknada članovima: Nadzornog odbora (8.387 KM), Odbora za reviziju (5.887 KM) i Skupštine Društva (10.702 KM). Visina naknada za članstvo u Skupštini Društva, Nadzornom odboru i Odboru za reviziju uređena je Pravilnikom o određivanju visine plaća i naknada organa upravljanja i drugih odgovornih lica u KJKP „GRAS“ Sarajevo i za predsjednika iznosi 15% utvrđene plaće direktora, a za članove 75% naknade predsjednika. Iskazani troškovi odnose se na period 16. 5. – 31. 12. 2018. godine, s obzirom na to da su do 16. 5. 2018. godine Rješenjem Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo broj 04-05-20852/17 od 12. 6. 2017. godine upravljačka tijela bila isključena iz rada.

Troškovi naknada ostalim fizičkim licima iskazani u iznosu od 75.380 KM su troškovi po ugovorima o djelu po kojim su, pored ostalih, angažovani zaposlenici i penzioneri Društva. Ugovorima su angažovana lica za obavljanje redovnih poslova Društva, i to za više mjeseci tokom godine (npr. čišćenje korova), uz mjesečnu neto naknadu od 900 KM. Po ugovorima za poslove „Implementacija mjera sanacionog plana Društva“ bilo je angažovano više lica sa ugovorenom neto naknadom od 1.500 KM, što je po svim ugovorima ukupno 21.981 KM. Ugovor o djelu zaključen je sa zaposlenikom Društva za poslove otklanjanja problema na informacionom sistemu (uposlenik tog organizacionog dijela) uz neto naknadu od 3.000 KM. Također, poslove izrade i ovjere finansijskih izvještaja i saradnje sa inspekcijskim organima, po ugovoru o djelu, vrši raniji, penzionisani uposlenik Društva. **Budući da se radi o sistematiziranim poslovima utvrđenim Pravilnikom o radu sa sistematiziranim radnim mjestima, kao i poslovima čije obavljanje zahtijeva stalnost, nije opravdano zaključivanje ugovora o djelu za te poslove.**

Preporuke:

- *preispitati opravdanost isplate toplog obroka iznad maksimalno dozvoljenog neoporezivog iznosa, stimulacija na plaće i ostalih primanja, kao i ostalih troškova u vezi s uposlenima, u cilju racionalizacije troškova Društva;*
- *za poslove utvrđene Pravilnikom o radu sa sistematiziranim radnim mjestima, ugovore zaključivati u skladu sa Zakonom o radu.*

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 126.687 KM. U okviru iskazanog troška, troškovi reklame i sponzorstva iznose 42.700 KM, a odnose se na troškove evidentirane po fakturama Udruženja „Kupujemo i koristimo domaće – kvalitetno proizvedeno u BiH“ (37.200 KM) i iskazane troškove sponzorstva radničkih sportskih igara (5.500 KM). Udruženje „Kupujemo i koristimo domaće – kvalitetno proizvedeno u BiH“ fakturu od 40.950 KM ispostavilo je na osnovu ugovora o poslovnoj saradnji iz 2017. godine, produženog aneksima ugovora. Potpisanim ugovorom 9. 8. 2017. godine uređena je saradnja ugovornih strana s ciljem učešća u projektu kampanje udruženja „Kupujemo i koristimo domaće“ pod nazivom „Made in BiH“, u periodu od 30. 4. 2017. do 31. 12. 2017. godine. Iako je ugovor istekao 31. 12. 2017. godine, ugovorne strane su 1. 8. 2018. godine, dakle šest mjeseci od isteka ugovora, potpisale aneks ugovora o poslovnoj saradnji, kojim se trajanje ugovora produžava za šest mjeseci, bez mijenjanja ostalih odredbi ugovora. Također, u osnovnom ugovoru od 9. 8. 2017. godine ugovoreno je da će se snimanje reklamnog spota o Društvu obaviti “25. marta ove godine”, što znači prije zaključenje ugovora. **Za usluge reklame i sponzorstva, iskazane u dvije godine sa samo jednim dobavljačem u iznosu od 81.900 KM, nije proveden postupak u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Aneks II dio A, niti je obezbijeđen dokaz da su usluge zaista izvršene. Ovi troškovi nisu primjereni Društvu koje ima značajne teškoće u poslovanju.**

Preporuke:

- *preispitati opravdanost izdataka za reklamu i sponzorstvo, imajući u vidu negativno poslovanje Društva.*

Nematerijalni troškovi iskazani su u iznosu od 1.220.805 KM, a odnose se na: troškove poreza, naknada, taksi i drugih dažbina na teret Društva (426.991 KM), neproizvodnih usluga (423.754 KM), premije osiguranja (157.559 KM), poštanskih i telekomunikacijskih usluga (119.529 KM), ostale nematerijalne troškove (50.603 KM), članske doprinose i slične obaveze (24.573 KM), platni promet (15.664 KM) i reprezentaciju (2.132 KM).

6.1.2.2 Finansijski rashodi

Finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 16.767.190 KM i najvećim dijelom nastali su po osnovu vlastitog obračuna kamata, jer Društvo svaki mjesec utvrđuje trošak kamata po osnovu neplaćenih poreza i doprinosa i neplaćenog PDV-a. Prema ovom obračunu, kamate za neplaćene poreze i doprinose iznose 13.921.083 KM, a za PDV 2.789.433 KM. Finansijski rashodi revidirane godine čine 28% ukupnih rashoda, svake godine se iskazuju po ovom istom osnovu i stalno se uvećavaju. Kamate na „stare“ obaveze neplaćenih poreza i doprinosa i obaveza za PDV obračunavaju se svaki mjesec na trenutni iskazani saldo neplaćenih obaveza.

Ostale iskazane kamate u iznosu od 55.696 KM odnose se na kamate za neblagovremeno plaćene obaveze prema dobavljačima.

6.1.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici, iskazani u iznosu od 513.904 KM, su naknadno utvrđeni rashodi iz ranijih godina (193.683 KM), gubici od prodaje transportnih sredstava (176.295 KM), rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja (78.436 KM), naknade šteta fizičkom licima (26.807 KM), novčane kazne i troškovi sudskih sporova (22.774 KM) i ostali rashodi (15.905 KM). Gubici od prodaje transportnih sredstava u iznosu od 176.295 KM odnose se na knjigovodstvenu vrijednost četiri tramvaja koja je radi namirenja neplaćenog PDV-a prodala Uprava za indirektno oporezivanje za 42.500 KM.

7. PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE

Trogodišnji plan poslovanja za period od 2018. do 2020. godine Skupština Društva usvojila je u oktobru 2018. godine na osnovu Prijedloga plana Uprave Društva, koji je Nadzorni odbor usvojio u julu 2018. godine. Trogodišnji plan poslovanja obuhvata plan radne snage, plan prevoznih kapaciteta, plan održavanja i finansijsko poslovanje u periodu od 2018. do 2020. godine. Plan investicija za 2018. godinu usvojen je kao zaseban dokument i čini sastavni dio Plana nabavki. Planirana vrijednost investicija iskazana je u iznosu od 18.680.000 KM (nabavka minibusa, autobusa, trolejbusa, sanacija i remont tramvajske pruge i drugo). **Za veći dio planiranih investicija navedeno je da će se realizovati po obezbjeđenju sredstava, bez navođenja njihovog izvora, zbog čega planirana investiciona ulaganja ne predstavljaju realno ostvariv plan, nego odražavaju plan potreba Društva. Planirano je da će poslovni prihodi biti dovoljni za pokriće poslovnih rashoda, ali ne i za pokriće finansijskih rashoda i iskazana je potreba za finansijskom podrškom osnivača.** Plan poslovanja, prema odredbama člana 23. Zakona o javnim preduzećima, treba da sadrži plan kapitalnih ulaganja, kao i izvor finansiranja za period za koji se donosi. S obzirom na to da sačinjeni plan ne sadrži podatke vezane za izvor finansiranja kapitalnih izdataka i da uključuje očekivanu finansijsku podršku osnivača, Trogodišnji plan poslovanja ne predstavlja osnov poslovnih aktivnosti Društva u pogledu pitanja koja sadrži, a pri sačinjavanju plana nisu se poštovale odredbe članova 23. i 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Društvo ne sačinjava godišnji plan poslovanja kao zaseban dokument.

Planom predviđene kategorije ostvarene su u sljedećim iznosima:

					KM	
R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2017. god.	Plan za 2018. god.	Ostvareno u 2018. god.	Indeks (5/3)X100	Indeks (5/4)X100
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	36.538.136	46.400.000	37.731.810	103	81
II	Rashodi	61.003.952	61.572.000	60.629.008	99	99
	Nedostajuća sredstva		-15.172.000		-	-
III	Neto gubitak perioda (I-II)	(24.465.816)	0	(22.897.198)	94	-

Ukupno ostvareni prihodi u 2018. godini, iskazani u iznosu od 37.731.810 KM, manji su u odnosu na planirane za 8.668.190 KM. Ukupno ostvareni rashodi, iskazani u iznosu od 60.629.008 KM, manji su u odnosu na plan za 942.992 KM. Iskazan je gubitak u iznosu od 22.897.119 KM, koji je manji od gubitaka

prethodne godine za 1.568.618 KM. Planirana investicija nabavke vozila za minibuske i trolejbuske saobraćaj nije realizovana, a prosječna starost vozila je 23 godine. Na dan 31. 12. 2018. godine Društvo je raspolagalo sa 281 voznom jedinicom, od čega su 142 autobusa, 73 tramvaja, 30 minibusu i 36 trolejbusa.

Prihodi od prevoza putnika ostvareni su u iznosu od 27.170.594 KM, što je za 239.750 KM manje u odnosu na prethodnu godinu. U ostvarenim prihodima od prodaje karata 27% čini prihod od subvencija od Kantona Sarajevo. Vozila Društva u 2018. godini ukupno su ostvarila 1.104.250 vožnji, što je za 0,3% više u odnosu na ukupno ostvarenje prethodne godine.

U revidiranoj godini sačinjen je Program konsolidacije Društva za period od 2018. do 2020. godine, koji je Skupština Društva usvojila 22. 10. 2018. godine. Programom su predviđena moguća rješenja za ostvarivanje ekonomsko-finansijske konsolidacije i poslovanja Društva.

Prijedlog izvještaja o poslovanju za 2018. godinu donijela je Uprava Društva 25. 3. 2019. godine, a Nadzorni odbor ga je usvojio 28. 6. 2019. godine. Do završetka naše revizije nije ga razmatrala Skupština Društva.

Ostvarenje Plana pratilo se i se kroz Informacije o realizaciji mjera za sanaciju i reorganizaciju Društva u skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo broj 01-05-24243/17 od 31. 7. 2017. godine.

Godišnji finansijski izvještaji su sačinjeni i u propisanom roku dostavljeni Finansijsko-informatičkoj agenciji.

Trogodišnji plan poslovanja nije dostavljen Uredu za reviziju institucija u FBiH, što je obaveza propisana članom 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.

Preporuke:

- ***trogodišnji plan poslovanja sačinjavati u skladu s odredbama člana 23. i 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH, na način da sadrži sve propisane elemente i da čini osnovu poslovnih djelatnosti Društva za period na koji se donosi;***
- ***trogodišnji plan poslovanja dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH, u skladu s odredbama člana 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.***

7.1.1 Finansijski rezultat

Društvo je u finansijskim izvještajima za 2018. godinu iskazalo negativan finansijski rezultat u iznosu od 22.897.198 KM. Ne može se potvrditi tačnost iskazanog finansijskog rezultata jer:

- zalihe nisu vrednovane u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe, i nisu iskazani rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti zaliha;
- nisu uspostavljane adekvatne kontrole štampe, predaje i prodaje karata, što stvara sumnju u iskazani prihod od prevoza putnika u iznosu od 19.739.229 KM, a time i u finansijski rezultat;
- nije izvršena procjena rezervisanja za ostale sporove koji se vode protiv Društva po osnovu naknada šteta i neplaćenih obaveza u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina;
- sumnjiva i sporna potraživanja ne prenose se potpuno i pravovremeno na konto ispravke vrijednosti, te se ne iskazuju rashodi od nenaplaćenih potraživanja u odgovarajućim razdobljima na koja se odnese.

Uprava Društva je 25. 6. 2019. godine donijela Odluku o utvrđivanju prijedloga načina pokrića akumuliranog gubitka. Odlukom se predlaže da se dio akumuliranog gubitka koji prelazi vrijednost kapitala iskazanog sa 31. 12. 2018. godine u iznosu od 217.432.622 KM pokrije finansijskim sredstvima osnivača najkasnije do 31. 12. 2019. godine i da osnivač osigura sredstva za pokriće preostalog dijela akumuliranog gubitka u iznosu od 108.314.802 KM u narednom periodu, a najkasnije do 31. 12. 2020. godine. Nadzorni odbor Društva je Izvještaj o poslovanju, sa Izvještajem o nezavisnoj reviziji Društva za 2018. godinu, usvojio 28. 6. 2019. godine. Konačno odlučivanje o Izvještaju o poslovanju za 2018. godinu je u nadležnosti Skupštine Društva, koja nije održana do okončanja naše revizije.

7.2 BILANS STANJA

7.2.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Stalna sredstva i dugoročni plasmani iskazani su u iznosu od 95.824.021 KM. Struktura stalnih sredstava na datum bilansa je sljedeća:

	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	95.824.021	99.144.664
Nematerijalna sredstva	3.419	5.965
Nekretnine, postrojenja i oprema	95.776.025	99.081.242
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	44.577	57.457

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja, osim zemljišta koje je priznato po revalorizacionoj vrijednosti. Društvo je 2011. godine promijenilo politiku vrednovanja zemljišta i primjenjuje metod revalorizacije.

Revalorizovana vrijednost zemljišta utvrđena je na osnovu procjene sudskog vještaka.

Vrijednost, struktura i promjene nekretnina, postrojenja i opreme iskazane su u sljedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Zgrade	Postroj. i oprema	Alati, pogon. kancel. namj.	Transportna sredstva	Mat. sred. u pripremi	Ostala mat. sred.	Ukupno
Nab. vrijednost								
na dan 1. 1. 2018.	47.519.230	129.150.217	8.422.530	13.476.621	75.382.085	4.878.667	1.179	278.830.529
- dir. povećanja u 2018.					555	631.760	163.543	795.858
- prenos sa pripreme			37.705	781	593.274	(631.760)		0
- otuđenje i rashodovanje		(18.549)	(58.121)	(45.421)	(1.138.783)			(1.260.874)
- ostalo		(2.200)	7.826	(7.998)	171		(1.264)	-3.465
na dan 31. 12. 2018.	47.519.230	129.129.468	8.409.940	13.423.983	74.837.302	4.878.667	163.458	278.362.048
Akumul. amort.								
na dan 1. 1. 2018.		107.559.433	6.897.200	11.460.274	53.827.830			179.744.737
- amortizacija za 2018.		954.986	217.641	211.428	2.540.516			3.924.571
- otuđenje i rashodovanje		(18.549)	(57.188)	(45.421)	(962.487)			-1.083.645
- ostalo		(2.550)	8.397	(7.998)	2.502			351
na dan 31. 12. 2018.	0	108.493.320	7.066.050	11.618.283	55.408.361			182.586.014
Neto knjig. vrijed.								
na dan 1. 1. 2018.	47.519.230	21.590.784	1.525.330	2.016.347	21.554.255	4.878.667	1.179	99.085.792
na dan 31. 12. 2018.	47.519.230	20.636.137	1.343.890	1.805.700	19.428.941	4.878.667	163.458	95.776.025

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazane su po sadašnjoj vrijednosti od 95.776.025 KM. Povećanje ovih sredstava u iznosu od 631.760 KM predstavlja aktiviranje sa pozicija u pripremi, i u dijelu od 563.255 KM se odnosi na vrijednost 15 doniranih autobusa i jedan minibus vrijednosti 29.134 KM. Ostala povećanja vrijednosti sredstava od 38.486 KM su nabavke računarske opreme, opreme za videonadzor i druge opreme.

Materijalna sredstva u pripremi iskazana su u iznosu od 4.878.667 KM, a odnose se na proizvodnju tramvaja (4.125.420 KM), autopraonice za minibus (750.000 KM) i magacin komercijalne službe (3.257 KM).

Najznačajnija **materijalna sredstva u pripremi** odnose se na rekonstrukciju i montažu tramvaja po projektu SATRA (Sarajevski tramvaji) iz 2000. godine. Iskazano stanje ulaganja u proizvodnju, odnosno sklapanje tramvaja, odnosi se na dva trodjelna i tri dvodjelna tramvaja. Od 2015. godine ulaganja u tramvaje su minimalna, tramvaji nisu završeni niti je izvjesno da Društvo raspolaže sredstvima za završetak radova na njima. Prema procjeni nadležne službe, za okončanje radova je potrebno cca. 640.000 KM, kao i odgovarajući uposlenici koji bi obavljali ove poslove. Imajući u vidu period investiranja, ne može se potvrditi da je vrijednost tramvaja u pripremi realno iskazana u nadoknativom iznosu u skladu sa MRS-om 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

U okviru investicija u toku vode se i autopraonice za minibusse nabavljene tokom 2009. godine u nabavnoj vrijednosti od 882.825 KM. Vrijednost autopraonica je umanjena u 2014. godini za 132.825 KM i svedena je na vrijednost od 750.000 KM, ali one i dalje nisu adekvatno smještene i zaštićene od propadanja i ne može se potvrditi da je njihova nadoknadiva vrijednost realno iskazana.

Prema navedenom, u okviru nekretnina, postrojenja i opreme u pripremi iskazuju se sredstva u iznosu od 4.875.420 KM za koja se ne može potvrditi da je njihova vrijednost realno iskazana u nadoknadivom iznosu jer se dugi niz godina nisu stavila u funkciju. Nije izvršeno ni mjerenje nadoknadive vrijednosti stalnih sredstava u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine. Knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava, opreme u upotrebi i investicija u toku može se značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima navedenog Standarda. Nije moguće procijeniti uticaj navedenog na finansijske izvještaje Društva za 2018. godinu i za ranije godine.

Preporuka:

- *za sredstva koja se duži period iskazuju na sredstvima u pripremi izvršiti test na umanjenje vrijednosti, u skladu sa MRS-om 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i na osnovu toga poduzeti aktivnosti na rješavanju njihovog daljeg statusa.*

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po minimalnim stopama iz Nomenklature sredstava koja se amortizuju i priznaju u trošak perioda. Osnovne stope amortizacije su:

Naziv	Stopa amortizacije (%)	Vijek trajanja (godina)
Zgrade	1,875	53
Pruga	3,000	33
Oprema - tramvaji	4,125	24
Oprema - autobusi	12,000	8
Oprema - minibusi	10,725	9
Oprema - trolejbusi	9,000	11

Procjena vrijednosti umanjenja sredstava

Društvo na datum bilansa **nije vršilo procjenu** postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9 i ostalim zahtjevima iz MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

S obzirom na to da imovina predstavlja značajnu stavku u Bilansu stanja Društva, ne može se potvrditi da su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa članom 33. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH kojim je jasno definisana obaveza primjene MRS-a.

Preporuka:

- *na datum bilansa izvršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.*

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo ima uspostavljenu bazu podataka o zemljištu i građevinskim objektima kojima raspolaže, ali nisu potpuno uređeni i za određene lokacije još uvijek se vode postupci oko uređivanja zemljišnoknjižnih i vlasničkih odnosa: Brus, Jahorina, Vidikovac, autobaza Brijesće, depo trolejbusa, EVP Otoka, EVP Dobrinja, lokalitet Brodska, hotel Dalmacija i Boračko jezero.

Prema popisu nekretnina koje se nalaze u fazi rješavanja, određeni postupci su aktivni duži niz godina.

Preporuka:

- *intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina.*

Hipoteke i založno pravo

Društvo ima ograničenja u raspolaganju imovinom i skoro cjelokupna imovina je data kao zalog za neizmirene obaveze kod Porezne uprave FBiH i Uprave za indirektno oporezivanje BiH. Sredstva nad kojim je upisano založno pravo specificirana su u rješenjima o registraciji zakonske hipoteke nad nekretninama.

7.2.2 Tekuća sredstva

Na datum bilansa iskazana su sljedeća tekuća sredstva:

	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
TEKUĆA SREDSTVA	13.818.573	15.185.667
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	11.118.601	10.921.305
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	53.093	96.606
Kratkoročna potraživanja	2.619.304	4.167.756
Potraživanja za PDV	27.575	0

7.2.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Zalihe materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara i autoguma vrednuju se po nabavnim cijenama, koje uključuju zavisne troškove nabavke. Zalihe na datum bilansa imaju sljedeću strukturu:

	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
ZALIHE	11.118.601	10.921.305
Sirovine i materijal	1.452.204	1.395.888
Rezervni dijelovi	10.200.202	10.871.717
Autogume	239.063	149.048
Sitan inventar	1.481.892	1.501.428
HTZ oprema	186.815	208.952
Ispravka vrijednosti	(3.185.614)	(3.238.859)
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i inventar	10.374.562	10.888.174
Roba	697.917	1.367
Dati avansi	46.122	31.764

Društvo nema detaljne procedure vezane za praćenje umanjenja vrijednosti zaliha sa niskim koeficijentom obrta, odnosno za zalihe koje stoje u skladištu duži period. Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama (koje nisu usklađene sa Zakonom o računovodstvu i reviziji) uređeno je da se zalihe vode po prosječnim cijenama i da se pri izradi godišnjih, odnosno periodičnih obračuna vrši smanjenje vrijednosti zaliha radi njihovog svođenja na tržišnu vrijednost. Na datum bilansa nije izvršena procjena neto prodajne vrijednosti zaliha sirovina, materijala i rezervnih dijelova niti je predložena ročna struktura zaliha.

U okviru zaliha koje su iskazane u iznosu od 10.374.562 KM, najznačajniji su rezervni dijelovi od 10.200.202 KM. Prema iskazanim stanjima je evidentno da se stanje navedenih zaliha na kraju prethodne godine ne razlikuje značajno od stanja na kraju tekuće godine, a **na kraju godine je izvršena reklasifikacija neupotrebljivih zaliha u iznosu od 696.300 KM na robu koja nema perspektivu dalje upotrebe, a nije izvršena procjena neto prodajne vrijednosti radi pravilnog iskazivanja vrijednosti zaliha.** Kad se uzme u obzir izvršena reklasifikacija zaliha, u čemu su rezervni dijelovi 596.033, proizilazi da je stanje zaliha rezervnih dijelova neznatno smanjeno u odnosu na stanje početkom godine i da u skladištima postoji značajna količina artikala koji se ne koriste, a koji su rezultat nabavki ranijih godina i politika upravljanja zalihama. Nekurentnu robu čini veliki asortiman rezervnih dijelova, od kojih je najveći dio nabavljen u ranijim godinama za potrebe vozila kojima je Društvo u to vrijeme raspolagao, a koja već dugu niz godina ne koristi. To su vozila tipa Dubrava, Sanos, Ikarus, FAP, TAM, Zastava, Škoda i druga, ukupno cca. 30 tipova vozila.

Prema navedenom, u okviru zaliha u iznosu od 10.896.502 KM, najznačajniji dio su rezervni dijelovi za vozila kojim je Društvo raspolagalo u ranijim godinama, kao i roba koja nema perspektivu dalje upotrebe. Nije izvršena procjena neto nadoknadive vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe, prema kojem se zalihe vrednuju po nabavnoj ili neto prodajnoj vrijednosti, u zavisnosti od toga koja je niža. Zbog navedenog ne možemo potvrditi vrijednost zaliha na datum bilansa. Nema osnova da se procijeni kako bi usklađivanje vrijednosti zaliha uticalo na finansijski rezultat Društva.

Preporuka:

- **zbog realnog iskazivanja zaliha utvrditi neto nadoknadivu vrijednost zaliha materijala i rezervnih dijelova i izvršiti vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe.**

Avansi za zalihe koji su iskazani u iznosu od 46.122 KM odnose se na više uplata dobavljačima za nabavke materijalnih sredstava. U okviru istih je i iznos od 24.924 KM za više manjih uplata koje su starije od 12 mjeseci, a da nije izvršeno evidentiranje nabavke ili drugog odgovarajućeg dokumenta koji potvrđuje osnov za plaćanje ovih sredstava.

7.2.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata na datum bilansa je sljedeća:

	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI	53.093	96.606
Transakcijski računi – domaća valuta	46.306	89.863
Transakcijski račun – strana valuta	278	63
Blagajna – domaća valuta	6.509	6.680

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31. 12. 2018. godine iskazani su u iznosu od 53.093 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 43.513 KM. Od devet otvorenih transakcijskih računa kod više banaka, putem pet obavljan je promet tokom 2018. godine, a značajniji iznosi prometa evidentirani su preko Intesa Sanpaolo banke (glavni račun), Raiffeisen banke i UniCredit banke.

Stanje novčanih sredstava po osnovu zapljene zbog radnih sporova, na datum bilansa, iskazano u potražnom saldu (5.793 KM), ne odgovara stanju novčanih sredstava prema IOS-u Intesa Sanpaolo Banke Sarajevo (335.049 KM). Također, iskazano knjigovodstveno stanje blokiranih sredstava u iznosu od 11.876 KM nije usaglašeno sa pomoćnim evidencijama koje se vode u Društvu, prema kojima blokirana sredstva kod banke na datum bilansa iznose 21.925 KM. **Zbog utvrđenih neslaganja, a koja imaju uticaj na iskazano stanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata, ne možemo potvrditi tačnost iskazanog stanja novčanih sredstava na 31. 12. 2018. godine.**

Društvu je ograničeno raspolaganje novčanim sredstvima na računima zbog neizmirenih izvršnih obaveza po osnovu javnih prihoda. Vrš se samo nužna plaćanja propisana odredbama člana 18, stav (2) Zakona o finansijskom poslovanju.⁶

Preporuka:

- **utvrditi tačno stanje novčanih sredstava i uskladiti knjigovodstvene i pomoćne evidencije sa podacima o novčanim sredstvima banaka kod kojih se vode računi Društva.**

7.2.2.3 Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilansa u finansijskim izvještajima iskazana su sljedeća potraživanja:

	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
POTRAŽIVANJA	2.646.879	4.167.756
Potraživanja od prodaje	1.569.973	2.616.396
Potraživanja iz specifičnih poslova	906.169	102.253
Druga kratkoročna potraživanja	143.162	1.449.108
Potraživanja za PDV	27.575	0

⁶ „Sl. novine FBiH“, broj 48/16

Struktura potraživanja daje se u sljedećoj tabeli:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Potraživanja od prodaje (A+B)	1.569.973	2.616.396
Potraživanja od kupaca u zemlji	878.141	1.973.681
Sumnjiva potraživanja od kupaca u zemlji	730.055	627.936
Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca	(45.681)	(1.284)
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	1.340	16.063
Sumnjiva potraživanja od kupaca u inostranstvu	6.118	0

Potraživanja od kupaca u iznosu od 1.569.973 KM čine redovni kupci i sumnjiva i sporna potraživanja. Društvo primjenjuje politike potraživanja koje nisu u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima jer se potraživanja koja su iskazana kao sumnjiva i sporna ne prenose na konto ispravke vrijednosti nego se to radi tek po konačnim sudskim presudama ili po proglašenju stečaja tuženog, likvidacije, te zbog nemogućnosti dostave, blokade računa tuženog i dr. U tekućoj godini je 45.681 KM nenaplaćenih potraživanja po navedenim osnovama teretilo rashode perioda.

S obzirom na to da se radi o kratkoročnim potraživanjima koja nisu naplaćena u roku od godine dana, ne može se potvrditi da su realno iskazana u skladu sa zahtjevima iz Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje.

Također, prema prezentiranim usaglašavanjima stanja potraživanja i ročnosti istih, utvrđeno je da pregled ročne strukture iskazuje nelogične podatke, što je obrazloženo programskim ograničenjima. S obzirom na navedeno, ne postoji mogućnost utvrđivanja ročnosti iskazanih potraživanja, odnosno koliko potraživanja je starije od 12 mjeseci, te koliko je potraživanja trebalo biti ispravljeno na teret rashoda tekućeg perioda.

Navedeno ima za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati.

Preporuke:

- *usvojiti računovodstvene politike za potraživanja, prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, i dosljedno postupati u skladu s njima;*
- *potraživanja koja se ne naplate u roku od jedne godine ispraviti na teret rezultata poslovanja perioda na koji se odnose, a radi fer i tačnog iskazivanja potraživanja i finansijskog rezultata;*
- *uspostaviti evidencije o ročnosti svih potraživanja.*

Potraživanja iz specifičnih poslova u iznosu od 906.169 KM najvećim dijelom od 868.185 KM odnose se na potraživanja od komisionara koji vrše prodaju karata za prevoz, u čemu su najznačajniji Duhan promet Sarajevo i iNovine BH.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 143.162 KM i najvećim dijelom su za refundacije po osnovu isplaćenog bolovanja preko 42 dana.

7.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
OSNOVNI KAPITAL	0	0
Osnovni kapital	64.544.289	64.544.289
Revalorizacije rezerve	43.770.513	43.770.513
Akumulirani gubitak – gubitak do visine kapitala	(108.314.802)	(108.314.802)

Osnovni kapital utvrđen je Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo o usklađivanju statusa Društva sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH broj: 01-05-30033/05, od 10. 11. 2005. godine. Prema istoj Odluci i Statutu, osnovni kapital čini novac iskazan u iznosu od 10.000 KM. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: UF/I-2438/05, od 19. 4. 2006. godine izvršeno je usklađivanje i oblika osnovnog kapitala prema kojem je registrovan osnovni, upisani i uplaćeni kapital u novcu u iznosu od 10.000 KM. Postupak upisa i registracije

osnovnog kapitala Društva kod nadležnog suda je urađen kao da se radi o pravnom licu koje se tek osniva. Zanemarena je činjenica da se radi o subjektu koji posluje duži period, a koji je u vrijeme usklađivanja raspolagao značajnim sredstvima i imao stvorene obaveze i iskazan kapital. Ovako provedenim postupkom registracije osnovnog kapitala došlo je do značajne neusklađenosti registrovanog sa kapitalom koji se iskazuje u finansijskim izvještajima.

Revalorizacije rezerve rezultat su usklađivanja vrijednosti zemljišta sa tržišnom vrijednošću.

Akumulirani gubitak do visine kapitala na datum bilansa iznosi 108.314.802 KM. Društvo iskazuje gubitke u poslovanju od 2000. godine i do kraja 2018. godine ukupni akumulirani gubitak je 325.747.424 KM.

Društvo kontinuirano od 2000. godine iskazuje gubitak u poslovanju. Ukupno iskazani gubitak je 325.747.424 KM, a gubitak iznad visine kapitala je 217.432.622 KM.

Struktura gubitaka, pokrića gubitaka i nepokriveni gubitak dat je u sljedećoj tabeli:

Godina	Gubitak tekuće godine	Pokriveno na teret kapitala	Rezervisanja za tužbe na teret kapitala	Pokriveno sredstvima osnivača	Akumulirani gubitak	Gubitak	
						do visine kapitala	iznad visine kapitala
Akumulirano 1. 1. 2008.		5.476.541	3.402.985	3.400.000	37.091.059	33.372.188	
2008	16.865.534	6.972.015		4.000.000	42.984.578	38.057.503	
2009	22.101.318			5.600.000	59.485.896	42.742.819	
2010	21.737.806			4.030.000	77.193.702	64.751.827	12.441.875
2011	19.657.169			1.672.408	95.178.465	95.178.465	
2012	39.557.146		14.457.167	5.415.000	129.320.609	101.761.319	27.559.290
2013	24.389.950			516.583	153.193.976	101.751.999	51.441.977
2014	34.477.068	7.218.537	53.011.089		233.463.596	108.314.802	125.148.704
2015	33.523.175				266.986.771	108.314.802	158.671.969
2016	27.579.118				294.565.889	108.314.802	186.251.087
2017	24.465.816		5.280.000	7.800.000	316.511.709	108.314.802	208.196.907
2018	22.897.198			13.661.483	325.747.424	108.314.802	217.432.622
Ukupno			76.151.241	46.095.474			

S obzirom na to da je u finansijskim izvještajima iskazan ukupni gubitak u iznosu od 325.747.424 KM, a gubitak iznad visine kapitala iznosi 217.432.622 KM, organi upravljanja (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava) nisu poduzeli potrebne mjere propisane Zakonom o finansijskom poslovanju.

Preporuke:

- izvršiti usaglašavanje kapitala iskazanog u finansijskim izvještajima sa kapitalom iskazanim u sudskom registru;
- potrebno je da Skupština, Nadzorni odbor i Uprava poduzmu potrebne mjere radi sanacije postojećeg stanja Društva u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju, a radi nastavka daljeg poslovanja.

7.2.4 Dugoročna rezervisanja

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja, iskazana u iznosu od 36.979.516 KM, odnose se odloženi prihod od 36.962.407 KM i rezervisanja za otpremnine za penziju od 17.109 KM.

Odloženi prihodi iskazani su u iznosu od 36.962.407 KM, a čine ih odloženi prihodi po osnovu donacija stalnih sredstava iz ranijeg perioda od 36.377.400 KM i donacija tekuće godine u iznosu od 585.007 KM. Odloženi prihodi se analitički iskazuju u poslovnim evidencijama, ali **Društvo nije uspostavilo odgovarajuću pomoćnu evidenciju sredstava koja su primljena iz donacija, a koja jasno i nedvosmisleno potvrđuje navedeni iznos obaveza. Donirana sredstva se prate u okviru svih ostalih sredstava Društva.**

7.2.5 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa iskazane su obaveze kako slijedi:

	31. 12. 2018	31. 12. 2017.
OBAVEZE I RAZGRANIČENJA	290.095.700	280.777.506
Kratkoročne obaveze	225.902.690	215.699.458
Kratkoročne finansijske obaveze	65.354	74.725
Obaveze iz poslovanja	4.699.469	6.802.006
Obaveze iz specifičnih poslova	1.694	121.698
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	100.385.150	106.661.624
Druge obaveze	86.561.344	72.621.286
Obaveze za PDV	28.466.850	23.694.974
Obaveze za ostale poreze i druge dažbine	5.722.829	5.723.145
Pasivna vremenska razgraničenja	64.193.010	65.078.048

Obaveze su iskazane u iznosu od 290.095.700 KM i veće su za 9.318.194 KM ili 3% u odnosu na prethodnu godinu. Iako obaveze iz poslovanja imaju tendenciju smanjenja, značajan uticaj na povećanje ukupnih obaveza imaju obračunate kamate na neplaćene javne prihode.

7.2.5.1 Kratkoročne obaveze

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane su u iznosu od 225.902.690 KM, a čine ih: obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja, druge obaveze, obaveze za PDV, obaveze za ostale poreze i druge dažbine, obaveze iz poslovanja, kratkoročne finansijske obaveze i obaveze iz specifičnih odnosa.

Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih iskazane su u iznosu od 100.385.150 KM odnose se na:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	100.385.150	106.661.624
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih	4.033.287	5.768.913
Obaveze za porez i posebne dažbine na plaće i naknade plaća	8.126.435	8.073.938
Obaveze za doprinose u vezi plaća i naknada plaća	87.980.076	92.508.826
Obaveze po osnovu naknada plaća koje se refundiraju	178	178
Obaveze za ostala primanja zaposlenih	245.174	309.769

Obaveze za doprinose u vezi plaća i naknada plaća, iskazane u iznosu od 87.980.076 KM, jesu obaveze po osnovu doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje (50.661.389 KM), za zdravstveno osiguranje (32.442.209 KM) i doprinosa za nezaposlene (4.876.478 KM). Od ukupno iskazane obaveze, neizmirene obaveze doprinosa za oktobar-decembar 2018. godine iznose 2.538.931 KM. Preostali dio od 85.441.145 KM su neizmireni doprinosi iz perioda 2008-2016. godine, a od januara 2017. godine Društvo izmiruje tekuće obaveze doprinosa po osnovu plaća. Od obaveza iz ranijeg perioda, uplaćuje doprinos za penzijsko-invalidsko osiguranje za zaposlenike koji odlaze u penziju.

Obaveze za porez i posebne dažbine na plaće i naknade plaća, iskazane u iznosu od 8.126.435 KM čine obaveze poreza na dohodak (6.515.583), obaveze za porez na zaštitu od prirodnih nesreća (817.412 KM) i vodnu naknadu (793.440 KM). Od ukupno iskazanih obaveza, na obaveze iz 2018. godine odnosi se 247.504 KM.

Dakle, Društvo, u ranijem periodu poslovanja, prilikom isplate plaća zaposlenima nije izmirivalo pripadajuće poreze, doprinose i naknade po osnovu plaća. Ukupne neizmirene obaveze po osnovu poreza, doprinosa i naknada iskazane su u iznosu od 96.106.511 KM, od čega su 93.320.076 KM obaveze perioda od 2008. do 2016. godine, a na obaveze iz 2018. godine odnosi se 2.786.435 KM. Navedeno nije u skladu

sa odredbama članova 11. Zakona o doprinosima, 27. Zakona o porezu na dohodak,⁷ 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i 169. Zakona o vodama. Isplata plaća zaposlenima, protivno odredbama važećih zakona o penzijskom i zdravstvenom osiguranju, nedopuštena je aktivnost u skladu sa članom 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.

Preporuke:

- *poduzeti aktivnosti na izmirenju obaveza za doprinose na isplaćene plaće iz ranijeg perioda, kako je definisano Zakonom o javnim preduzećima u FBiH, Zakonom o doprinosima i Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa, te Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak, kako se pored redovnih obaveza ne bi plaćale i dodatno utvrđene obaveze za zatezne kamate;*
- *doprinos na plaće zaposlenima plaćati u skladu članom 11. Zakona o doprinosima i članom 23. Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa;*
- *posebnu naknadu za zaštitu od prirodnih nesreća i opću vodnu naknadu plaćati u skladu sa članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama.*

Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih, iskazane u iznosu od 4.033.287 KM, jesu obaveze neisplaćenih neto plaća za oktobar, novembar i decembar 2018. godine.

Obaveze za ostala neto primanja zaposlenih, iskazane u iznosu od 245.174 KM, odnose se obaveze toplog obroka za decembar.

Druge obaveze, iskazane u iznosu od 86.561.344 KM, najvećim dijelom čine **obračunate zatezne kamate** na neplaćene i neblagovremeno plaćene poreze i doprinose po osnovu plaća u iznosu od 86.275.712 KM. Obaveze po osnovu kamata se ne plaćaju, a za 2018. godinu iskazane su u iznosu od 13.912.264 KM.

Obaveza za PDV, iskazana u iznosu od 28.466.850 KM, odnosi se na neplaćeni PDV (19.148.020 KM) uvećan za troškove kamate zbog neblagovremenog plaćanja (8.538.027 KM) i troškove prinudne naplate (780.802 KM). **Iskazana obaveza glavnog duga je zbog neizmirenja obaveza za PDV, u skladu sa članom 39. Zakona o porezu na dodatu vrijednost i zbog utvrđenih dodatnih obaveza po kontrolama Uprave za indirektno oporezivanje BiH.** Od ukupno iskazane obaveze, obaveza PDV-a za 2018. godinu iznosi 6.016.415 KM, od čega: osnovni dug PDV-a 3.226.982 KM, zatezna kamata 2.628.879 KM i troškovi prinudne naplate 160.554 KM.

Rješenjem Uprave za indirektno oporezivanje iz 2014. godine, Društvo je trebalo dug za PDV utvrđen do tog perioda platiti u 36 rata u mjesečnom iznosu od 242.160 KM. Kako nije ispunjeno navedeno obročno plaćanje, Uprava za indirektno oporezivanje je pokrenula postupak prinudne naplate. U 2018. godini, na ime duga, izvršena je zapljena deset tramvaja, koji su prodati na javnoj aukciji, a povremeno je vršena i zapljena novčanih sredstava. Tokom 2018. godine, uplatama, provedenom aukcijom i pljenidbom novčanih sredstava obaveza PDV-a umanjena je u iznosu od 1.298.760 KM.

Preporuka:

- *obaveze PDV-a izmirivati u propisanim rokovima, u skladu sa članom 39. Zakona o porezu na dodatu vrijednost.*

Obaveze za ostale poreze i druge dažbine, iskazane u iznosu od 5.722.829 KM, u iznosu od 5.722.282 KM su obaveze po osnovu troškova prinudne naplate po rješenjima Porezne uprave FBiH iz prethodnog perioda.

Obaveze iz poslovanja, iskazane u iznosu od 4.699.469 KM, odnose se na obaveze prema dobavljačima u zemlji (4.640.101 KM) i dobavljačima u inostranstvu (59.368 KM). U odnosu na prošlu godinu manje su za 2.102.537 KM. Najveća dugovanja iskazana su prema JP Elektroprivreda BiH d.d. (1.812.543 KM), Hifa petrol d.o.o. Tešanj (897.861 KM), JKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo (234.958 KM), Green Oil d.o.o. Sarajevo (198.459 KM) i Junuzović kopex d.o.o. Lukavac (150.817 KM). Sa JP Elektroprivreda BiH d.d. ugovorom je utvrđen način i rokovi izmirenja dospjelog i neospornog duga koji je na dan 5. 7. 2017. godine iznosio 2.196.925 KM (dug,

⁷¹ „Sl. novine FBiH“, broj 10/08, 9/10...65/13

zatezne kamate i troškovi parničnog postupka). Dug se plaća u 60 mjesečnih rata u iznosu od 36.615 KM, a posljednja rata dospijeva za plaćanje 10. 8. 2022. godine. **Društvo ne prati ročnost obaveza, a obaveze se ne izmiruju u propisanim rokovima, te se povećavaju troškovi i zatezne kamate uslijed kašnjenja u plaćanju.**

Na osnovu navedenog, Društvo nije izmirivalo obaveze u propisanim rokovima, u skladu sa odredbama Zakona o finansijskom poslovanju.

Preporuka:

- **poduzeti aktivnosti na izmirivanju obaveza Društva, u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju.**

7.2.5.2 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana su u iznosu od 64.193.010 KM, a u dijelu od 62.919.039 KM odnose se na razgraničenja iz ranijih godina, po osnovu rezervisanja za tužbe koje su zaposlenici podnijeli protiv Društva zbog neostvarenih prava iz radnog odnosa po kolektivnom ugovoru. Osnov za utuženja predstavlja isplata plaća koje su bile niže od utvrđenih kolektivnim ugovorom, minuli rad, topli obrok, regres, noćni rad i drugo.

Prema podacima Službe za pravne, kadrovske i opće poslove, ukupna obaveza po navedenom osnovu iznosi 71.423.455 KM (tužbe 64.881.865 KM, troškovi postupaka 6.541.590 KM), bez zateznih kamata. **Iskazani iznos rezervisanja na osnovu procjene Društva manji je u odnosu na prezentirane podatke i ne može se potvrditi da su navedena rezervisanja realno iskazana, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Nije moguće procijeniti efekte navedenog na finansijske izvještaje Društva.**

Preporuka:

- **usaglasiti sve podatke koji se odnose na tužbe po osnovu radnih odnosa koje se vode protiv Društva.**

7.2.6 Popis sredstava i obaveza

Odlukom generalnog direktora o vršenju popisa i formiranju komisija od 27. 9. 2018. godine formirana je Centralna inventurna komisija za popis sa zadatkom da predloži članove popisnih komisija, koordinira rad oko popisa i na osnovu pojedinačnih izvještaja sačini Elaborat o popisu imovine i obaveza Društva. Formirano je 26 pojedinačnih komisija za popis po vrstama sredstava koja se popisuju i po organizacionim dijelovima za popis. Po završetku popisa, Centralna inventurna komisija je sačinila Elaborat o popisu imovine i obaveza Društva dan 31. 12. 2018. godine koji je Uprava Društava usvojila 28. 2. 2019. godine, a Nadzorni odbor je nije razmatrao.

Uvidom u određene izvještaje o izvršenom popisu konstatovano je sljedeće:

- nije izvršeno potpuno sravnjenje prodatih i neprodatih karata sa ukupno zaduženim kartama jer određeni broj uposlenika zaduženih za prodaju voznih karata nije pristupio popisu,
- popis potraživanja i obaveza nije urađen na adekvatan način jer nisu bili osigurani podaci i potvrde salda kupaca, dobavljača i institucija prema kojim se iskazuju odgovarajuće obaveze,
- popis autoguma nije pouzdan jer ne postoje podaci sa kojima se stvarno stanje autoguma može upoređivati,
- popis lož-ulja se ne provodi na pouzdan način jer niti jedna od cisterni za njegovo skladištenje nema certificiranu tablicu za izračun količina lož-ulja,
- sva sredstva se nisu mogla pravilno identificirati jer se na velikom broju sredstava ne nalaze inventurni brojevi, a prilikom prezaduženja nakon promjene radnog mjesta nisu uspostavljene potrebne evidencije.

Redovan godišnji popis nije izvršen u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i nije usaglašeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom jer: nije obezbijeđena potpuna materijalna i pomoćna evidencija sredstava, pouzdana identifikacija sredstava (inventurnih brojeva), nisu osigurani dokazi o usaglašavanju potraživanja i obaveza i nije izvršeno potpuno sravnjenje prodatih i neprodatih karata sa ukupno zaduženim kartama.

Preporuka:

- *redovni godišnji popis vršiti u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

7.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izvještaju o novčanim tokovima iskazani su ukupni novčani primici od 13.661.483 KM i ukupne novčane isplate od 13.704.996 KM, što je rezultiralo negativnim novčanim tokom u iznosu od 43.513 KM. Izvještaj o novčanom toku sačinjen je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i formi finansijskih izvještaja za privredna društva.

7.4 IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U Izvještaju o promjenama na kapitalu za 2018. godinu iskazane vrijednosti na pojedinim pozicijama usklađene su sa iskazanim vrijednostima u Bilansu stanja i Bilansu uspjeha.

7.5 BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sastavljane u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, jer Uprava pri sastavljanju finansijskih izvještaja nije izvršila procjenu sposobnosti Društva da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu, i samim tim finansijski izvještaji ne sadrže primjerenu objavu u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja.

Društvo od 2000. godine iskazuje gubitke u poslovanju. Ukupni gubitak iznosi 325.747.424 KM, dok gubitak iznad visine kapitala iznosi 217.432.622 KM, kratkoročne obaveze na dan 31. 12. 2018. godine iznose 225.902.690 KM, od čega su obaveze za poreze i doprinose po osnovu plaća zaposlenim 100.385.150 KM, obaveze za kamate za neblagovremeno plaćene obaveze za poreze i doprinose 86.561.344 KM, obaveze za PDV 28.466.850 KM i obaveze za ostale poreze i dažbine 5.722.829 KM. Potraživanja Društva na datum bilansa iznose 2.619.304 KM, a novčana sredstva 53.093 KM. Društvo također ima hipoteke nad imovinom, kao i veliki broj sudskih sporova u vrijednosti od 71.821.665 KM. Ovako težak finansijski položaj Društva ukazuje na postojanje značajne neizvjesnosti u pogledu njegove sposobnosti da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, ali Uprava prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva.

Preporuka:

- *izvršiti procjenu sposobnosti Društva da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu i na osnovu izvršene procjene sačiniti Bilješke uz finansijske izvještaje u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.*

8. JAVNE NABAVKE

Plan javnih nabavki Društva za 2018. godinu donesen je 29. 1. 2018. godine. Planirane su nabavke u ukupnom iznosu od 38.167.330 KM, i to: roba u vrijednosti od 36.080.665 KM, usluga od 2.081.065 KM i radova u vrijednosti od 5.600 KM. Plan javnih nabavki nije sačinjen u skladu sa realnim mogućnostima Društva jer, prema finansijskom planu poslovanja, nema osigurana sredstva srazmjerna postavljenom planu nabavki. **Društvo nije adekvatno pristupilo planiranju nabavke roba, usluga i radova, jer planirane nabavke nije uskladilo s raspoloživim finansijskim sredstvima.**

Prema podacima Društva, u 2018. godini je provedeno 196 postupaka ukupne vrijednosti od 6.180.725 KM, od čega su revidirani postupci ukupne vrijednosti od 1.826.509 KM, i to: 6 otvorenih postupaka u vrijednosti od 1.413.270 KM, 12 konkurentskih od 329.747 KM i 19 direktnih sporazuma u iznosu od 83.492 KM. Navedeni podaci ne odgovaraju podacima koji su iskazani na portalu Agencije za javne nabavke. Pored toga, revidirana su i dva postupka procijenjene vrijednosti od 3.400.000 KM koja se odnose na nabavku „rabljenih zglobnih trolejbusa“ i „17 novih minibusu za javni gradski prevoz“. Dokumentaciju za njih nije prezentirao Odjel za javne nabavke, nego stručni saradnik za razvoj i nove tehnologije. To ukazuje na slabu organizaciju i nekoordinaciju između pojedinih sektora i službi, kao i na nepouzdanost iznesenih podataka o provedenim nabavkama u Društvu za 2018. godinu.

Uvidom u pojedine revidirane postupke utvrđene su sljedeće nepravilnosti:

- za nabavke trolejbusa Društvo je u 2017. godini više puta pokretalo postupak javne nabavke „5 rabljenih zglobnih trolejbusa“ putem otvorenog postupka za nabavku roba, a postupci su poništavani iz razloga jer nije prispjela niti jedna ponuda. U 2018. godini pokrenut je otvoreni postupak nabavke 10 rabljenih zglobnih trolejbusa, procijenjene vrijednosti nabavke od 500.000 KM. Sredstva za ovu nabavku su obezbijeđena u Budžetu Kantona Sarajevo za kupovinu vozila. U roku je pristigla samo jedna ponuda, i to od GN company d.o.o. Tuzla, za koju je Komisija utvrdila da nije prihvatljiva jer nije ispunjavala uslove specificirane u tenderskoj dokumentaciji. Na osnovu preporuke Komisije, i s obzirom na to da nije pristigla nijedna prihvatljiva ponuda, u skladu sa članom 69, stav (2), tačka d) Zakona o javnim nabavkama (dalje: Zakon),⁸ Uprava preduzeća je Odlukom od 18. 9. 2018. godine poništila postupak javne nabavke. Nakon poništenja postupka ove nabavke trolejbusa, izvršena je nova analiza tržišta. Kako je prvobitno planirana nabavka u vrijednosti od 500.000 KM, došlo je do zaključka da za planiranu visinu sredstava nije moguće izvršiti nabavku 10 trolejbusa koji bi zadovoljavali tehničke karakteristike. Nakon što je Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo prihvatilo zahtjev za povećanje iznosa za nabavku trolejbusa sa 500.000 KM na 700.000 KM i dalo saglasnost da se za planirana sredstva umjesto planiranih 10 izvrši kupovina 7 rabljenih zglobnih trolejbusa, izvršena je izmjena Plana javnih nabavki za 2018. godinu. Postupak javne nabavke 7 rabljenih trolejbusa procijenjene vrijednosti od 700.000 KM pokrenut je 26. 10. 2018. godine pregovaračkim postupkom sa objavom obavještenja. Tenderska dokumentacija predmetne nabavke je pripremljena uz saradnju sa konsultantskom kućom ZAMM media Consulting Sarajevo. Pristigle su tri ponude: UBEStore Tuzla, Čipić GmbH Njemačka i GN Company Tuzla, ali ponuda Čipić GmbH Njemačka nije bila kvalificirana jer dokumentacija dostavljena u zahtjevu za učešćem nije u skladu sa uslovima traženim u tenderskoj dokumentaciji. Na dalje pregovore pozvani su UBEStore Tuzla i GN company Tuzla koji su poslali inicijalne ponude. Kako, prema Izvještaju Agencije za javne nabavke, ponuđač UBEStore Tuzla nije preuzeo tendersku dokumentaciju sa E-Portala Agencije za javne nabavke BiH, on je izgubio pravo učestvovati u daljem postupku javne nabavke zglobnih trolejbusa. Prihvaćena je ponuda GN company Tuzla i Uprava Društva je 10. 1. 2019. godine uz saglasnost Nadzornog odbora zaključila Ugovor o kupoprodaji kako slijedi: cijena 699.230 KM (99.890 KM po vozilu), plaćanje do 30 dana od dana izvršene isporuke i fakture za isporučena vozila, prosječna starost vozila 19,23 godina, prosječna kilometraža 997.960,57 kilometara, prosječna pređena kilometraža poslije zadnjeg remonta 11.527,42 kilometara, garantni rok 3 mjeseca na funkcionalnost vozila i 4 mjeseca na akumulatorske baterije i kompresor. **S obzirom na to da je**

⁸ „Sl. glasnik BiH“, broj 39/14

promijenjena procijenjena vrijednost nabavke (sa 500.000 KM na 700.000 KM) i smanjen broj trolejbusa (7 umjesto 10 trolejbusa), ne može se potvrditi da je ugovorni organ pravilno primijenio pregovarački postupak pozivom na član 20, stav 1, tačka a) Zakona, jer je došlo do bitnih izmjena u odnosu na uslove postavljene u prethodnom postupku. Također, provedenim pregovaranjem nisu postignuti značajni finansijski efekti, jer je konačna cijena manja od inicijalne za 100 KM po vozilu;

- postupke nabavki minibusa, prema podacima Društva, u ranijem periodu je vršilo Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo, ali nije došlo do realizacije. Društvo je postupak nabavke minibusa pokrenulo 6. 6. 2018. godine pregovaračkim postupkom sa objavom obavještenja, koji je poništen Odlukom uprave od 12. 10. 2018. godine. Nakon ovog poništenja, ponovo je pokrenuta nabavka otvorenim postupkom uz angažovanje konsultantske kuće ZAMM media Consulting Sarajevo. Tendersku dokumentacija sa portala Agencije za javne nabavke preuzelo je 15 ponuđača. Međutim, **operater Odjela javnih nabavki Društva je greškom 24. 12. 2018. godine umjesto poništavanja drugog postupka nabavke poništio postupak nabavke 17 novih minibusa za javni gradski prevoz. Kako ugovorni organ nije donio Odluku o poništenju postupka, zbog nemogućnosti ispravke greške u sistemu Agencije za javne nabavke, Ugovorni organ je nastavio postupak van sistema, a potencijalni ponuđači su obaviješteni o nastavku postupka nabavke.** Potencijalni ponuđač Transturist Tuzla uložio je žalbu na Obavještenje o poništenju postupka od 24. 12. 2018. godine. U međuvremenu, na zahtjev Odjeljenja javnih nabavki, imenovana je Komisija za otvaranje ponuda, jer je rok za prijem ponuda bio 4. 1. 2019. godine. S obzirom na to da je žalba Transturista Tuzla prosljeđena Uredu za razmatranje žalbi, prispjele ponude se nisu otvarale, samo je utvrđeno da su pristigle tri ponude, a postupak je obustavljen do rješavanja žalbe. Transturist Tuzla je naknado dopunio svoju žalbu. Ured za žalbe je odbacio žalbu Transturista Tuzla kao neurednu, a postupak nabavke je nastavljen. Nakon pregleda ponuda, predloženo je Upravi da ugovor za javnu nabavku 17 novih minibusa dodijeli ponuđaču UBESore Tuzla. Na navedeni izbor ponuđač SEJARI Sarajevo uložio je žalbu koju **Ured za razmatranje žalbi usvaja, te poništava Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak** jer dostavljena ponuda izabranog ponuđača nije uključivala sve izvršene izmjene tenderske dokumentacije – sadržavala je tehničke greške, brošura u ponudi izabranog ponuđača koja dokazuje tehničke karakteristike nije u skladu sa traženim u tenderskoj dokumentaciji, postoje greške u bankarskoj garanciji, nedosljednosti u izjavi dobavljača vezano za popravke kvarova i dr. Nakon toga Uprava Društva donosi Odluku kojom se poništava postupak javne nabavke.

Prema navedenom, komisija nije sa dovoljno pažnje ocijenila pristigle ponude i kao najpovoljniju je proglasila ponudu koja nije zadovoljavala uslove tražene tenderskom dokumentacijom, čime je postupila suprotno odredbama člana 68, stav 4, tačka Zakona. Ponuda koja ne ispunjava uslove tražene tenderskom dokumentacijom je neprihvatljiva, ne može biti predmet ocjene niti biti odabrana kao najbolja. Odluka da ugovor dodijeli ponuđaču na osnovu neprihvatljive ponude je povreda principa jednakog tretmana i nepoštivanje odredbi Zakona. Ne može se potvrditi opravdanost angažovanja konsultantske kuće koja je pratila cijeli tok nabavke, s obzirom na konstatovane nepravilnosti u ocjeni pristigle ponude;

- za postupak nabavke komprimiranog prirodnog plina (CNG) proveden je otvoreni postupak nabavke i sa izabranim ponuđačem Junuzović -kopex Lukavac zaključen ugovor u vrijednosti od 798.999 KM. Postupak nije pravovremeno planiran (pokrenut je 15. 3. 2018. godine) jer je prethodni okvirni sporazum za nabavku komprimiranog prirodnog plina (CNG) bio ograničen do 26. 4. 2018. godine, odnosno do izvršenja ugovorene vrijednosti okvirnog sporazuma. S obzirom na to da je prije isteka vremenskog perioda na koji je zaključen finansijska vrijednost realizacije premašila ugovorenu, Društvo je, da bi u periodu do okončanja novog postupka obezbijedilo kontinuitet nabavki, 3. 3. 2018. godine zaključilo aneks ugovora okvirnog sporazuma iz 2017. godine. **Ugovorena je dodatna nabavka do vrijednosti 50.000 KM, po jediničnoj cijeni od 1,41 KM/kg, a, kako je navedeno, nakon okončanog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja. Nije predložen dokaz o provođenju ovog postupka, a ugovorena cijena nabavke plina je veća od cijene ugovorene okvirnim sporazum**

(1,19 KM/kg). Provođenje pregovaračkog postupka bez objave obavještenja i sklapanje aneksa ugovora nije u skladu sa Zakonom. Provedeni pregovarački postupak ne ispunjava uslove propisane članom 21. i 22. Zakona za primjenu pregovaračkog postupka, pogotovo ako se uzme u obzir da je ugovor zaključen po većoj cijeni u odnosu na prvobitni ugovor sa istim ponuđačem. Zakon ne poznaje mogućnost zaključenja aneksa ugovora, postojeći ugovori se ne mogu proširiti, obnoviti i produžiti kako u pogledu količine tako ni u pogledu perioda isporuke, u odnosu na ono što je navedeno u tenderskoj dokumentaciji i u zaključenom ugovoru. Nove isporuke podrazumijevaju zaključenje novog ugovora nakon što se provede odgovarajući postupak javne nabavke;

- kod nabavki putem konkurentskih zahtjeva, u određenim slučajevima je ugovor ponuđaču dodijeljen nakon roka od 10 dana po okončanju postupka; bila je samo jedna prihvatljiva ponuda, što nije u skladu sa članom 89, stav 3 Zakona (nabavka zaštitnih markica za vozne karte, usluga održavanja i dorade aplikativnog softvera knjigovodstva, potrošnog elektromaterijala za trolejbuse, popravke pomoćnog pretvarača SATRA i crijeva za zrak i gorivo za autobuse i minibus);
- za usluge reklame i sponzorstva nije proveden postupak javne nabavke;
- nabavke provedene putem direktnog sporazuma uglavnom nisu planirane, te Odluka o pokretanju postupka nabavke u nekim slučajevima predstavlja i izmjenu i dopunu plana javnih nabavki. Provedeno je 112 direktnih sporazuma, a više sporazuma je zaključeno za nabavke koje su se zbog srodnog predmeta nabavke trebale objediniti i provoditi na transparentniji način, kao što su: nabavka rabljene računarske opreme (rabljeni: server, laserski štampači, kopir aparat i računari), gdje su ugovori ukupne vrijednosti od 23.490 KM dodijeljeni istom dobavljaču – DISTI d.o.o. Sarajevo. Nabavke srodnih roba provođene su konkurentskim zahtjevima i sa „DRR AUTO“ d.o.o. Kiseljak je zaključeno više ugovora ukupne vrijednosti od 249.268 KM, od čega se na usluge regeneracije određenih dijelova vozila odnosi 103.481 KM, dok je vrijednost nabavke rezervnih dijelova 145.787 KM. **Društvo je vršilo dijeljenje nabavke srodnih predmeta, što prema članu 15, stav (6) Zakona nije dozvoljeno, s obzirom na to da se radi o dijeljenju predmeta nabavki s namjerom izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka definisanog Zakonom.**

Prema navedenom, proces nabavki u Društvu nije uspostavljen na odgovarajući način i prilikom provođenja nabavki nisu u svim slučajevima primjenjivani odgovarajući postupci javne nabavke, utvrđeno je pogrešno evaluiranje primljenih ponuda, kao i tehnički i organizacijski propusti. Društvo nije postupalo u skladu sa Zakonom i nije bilo transparentno, jednako i nediskriminirajuće prema kandidatima/ponuđačima, na način da se osigura pravična i aktivna konkurencija i najefikasnije korištenje javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom, kako je propisano članom 3. Zakona.

Preporuka:

- ***javne nabavke vršiti primjenom pravilnog postupka nabavke, a postupke provoditi transparentno, na način da se osigura konkurencija, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom, u skladu sa članovima 3, 15. i 68. Zakona o javnim nabavkama.***

9. SUDSKI SPOROVI

Prema podacima Službe za pravne, kadrovske i opće poslove, protiv Društva se vodi više postupaka u ukupnom iznosu od 71.821.665 KM. Najznačajniji su radni sporovi (2.717 sporova) u vrijednosti od 64.881.865, a ostali razni sporovi (171 spor) iznose 6.939.800 KM i odnose se na sporove za naknadu materijalne štete od 5.030.034 KM (tužitelj Centrotans Eurolines d.d. Sarajevo), neplaćene dugove po osnovu nabavke roba i usluga, naknadu nematerijalne štete i drugo.

Društvo je izvršilo dio rezervisanja za radne sporove, dok **za ostale sporove koji se vode protiv Društva po osnovu naknada šteta i neplaćenih obaveza u iznosu od 6.939.800 KM nije izvršilo procjenu za rezervisanja za moguće negativne ishode sporova.** Navedeno nije u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Nije moguće procijeniti efekte navedenog na finansijske izvještaje Društva.

Društvo vodi sporove u ukupnoj vrijednosti od 127.474.086 KM u čemu je najveći spor pokrenut 2014. godine protiv Kantona Sarajevo u iznosu od 123.244.762 KM. Ovaj spor se odnosi na naknadu štete nastale politikom subvencija i neprimjenjivanja člana 22. Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo.

Preporuka:

- *rezervisanja po sudskim sporovima vršiti u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, kako bi na datum bilansa rashodi, obaveze i finansijski rezultat bili realno iskazani.*

10. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Društvo je 8. 10. 2019. godine dostavilo komentar na Nacrt izvještaja o finansijskoj reviziji Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo za 2018. godinu. U komentaru su date primjedbe koje se odnose na: interne kontrole u procesu štampanja, predaje i prodaje karata; neusaglašene evidencije o prodaji karata; javno oglašavanje reklamnog prostora; mjerenje nadoknadive vrijednosti sredstava i zaliha; iskazana novčana sredstva; rezervisanja za sudske sporove; redovan godišnji popis; provođenje postupaka javnih nabavki; dio troškova zaposlenih i izvještavanje o realizaciji mjera sanacija privremenog upravitelja.

Primjedbe vezane za neusaglašene evidencije o prodaji karata, dio troškova zaposlenih i izvještavanje o realizaciji mjera sanacije Privremenog upravitelja prihvaćene su i inkorporirane u tekst konačnog Izvještaja, s obzirom na to da su data dodatna objašnjenja i dostavljena odgovarajuća dokumentacijom uz njih.

Nismo prihvatili dio primjedbi za koje nisu data adekvatna obrazloženja i dostavljena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjenu mišljenja, kvalifikacija, utvrđenih nalaza i datih preporuka, s obzirom na to da:

- Iako Društvo posjeduje interne procedure u štampi i distribuciji karata, utvrđeno je da se uspostavljene procedure ne provode i nije adekvatan nadzor nad utvrđenim procedurama. Nismo se uvjerili da iste obezbjeđuju potpunu sigurnost i zaštitu;
- Društvo ne vrši javno oglašavanje za izdavanje reklamnog prostora;
- Primjedbe za mjerenje nadoknadive vrijednosti stalnih sredstava odnose se samo na sredstva u pripremi, a ne na cjelokupna sredstva Društva. Na datum svakog bilansa stanja potrebno je, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine, procijeniti da li postoje bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, a što nije urađeno;
- Društvo pogrešno interpretira odredbe MRS-a 2 – Zalihe i ne primjenjuje ga jer smatra da se svođenje vrijednosti zaliha na neto prodajnu vrijednost odnosi samo na tržišno orijentisane zalihe, što nije u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe;
- Stanje novčanih sredstava nije tačno iskazano u finansijskim izvještajima na datum bilansa;
- Primjedbe za rezervisanja za sudske sporove se ne prihvataju jer Društvo nije izvršilo rezervisanje po ostalim sudskim sporovima u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva;
- Primjedbe na provođenje redovnog godišnjeg popisa nisu uvažene jer nisu data adekvatna pojašnjenja koja bi mogla uticati na izmjenu nalaza;
- Primjedbe koje se odnose na postupke nabavki u dijelu izbora odgovarajućeg postupka nabavke, pravilnog ocjenjivanja ponuda i procedure odabira dobavljača, a kod nabavke rabljenih zglobnih trolejbusa, rezervnih dijelova, komprimiranog prirodnog plina, usluga reklame i sponzorstva te direktne sporazume, nisu prihvaćene jer nisu date nove informacije niti su dostavljeni dodatni dokazi i dokumentacija koja bi uticala na izmjenu nalaza i datih preporuka.

Društvo je u dostavljenom komentaru navelo da prihvata dio nalaza i kvalifikacija koje se odnose na: stalnost poslovanja, obaveze po osnovu javnih prihoda, neusaglašenosti Pravilnika o radu i Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama, normativ za potrošnju goriva i na neusaglašenost kapitala.

**Rukovodilac Sektora
za finansijsku reviziju:**

Mira Pažin, dipl. oec.

Tim za reviziju:

Mujesira Cocalić, dipl. oec. – vođa tima

Amira Muhić, dipl. oec. – član tima

Dragan Bujak, dipl. oec. – član tima

IV PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Bilans uspjeha za period 1. 1. – 31. 12. 2018. godine			
Naziv pravnog lica: Kantonalno javno komunalno preduzeće „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo			
RB	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	34.564.122	36.116.977
1	Prihodi od prodaje robe	30.003	35.121
2	Prihodi od prodaje učinaka	28.486.281	28.672.498
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka		
4	Ostali poslovni prihodi	6.047.838	7.409.358
II	Poslovni rashodi (od 1 do 7)	43.346.981	45.061.690
1	Nabavna vrijednost prodane robe	9.792	12.583
2	Materijalni troškovi	8.331.009	8.030.064
3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	29.718.683	31.568.284
4	Troškovi proizvodnih usluga	126.688	186.880
5	Amortizacija	3.940.005	4.172.334
6	Troškovi rezervisanja		
7	Nematerijalni troškovi	1.220.804	1.091.545
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	0	0
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)	8.782.859	8.944.713
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi (od 1 do 6)	126.447	46.817
1	Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica		
2	Prihodi od kamata	98.079	1
3	Pozitivne kursne razlike		
4	Prihodi od efekata valutne klauzule		
5	Prihodi od učešća u dobiti zajedničkih ulaganja		
6	Ostali finansijski prihodi	28.368	46.816
V	Finansijski rashodi (od 1 do 5)	16.767.190	15.458.400
1	Finansijski rashodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima		
2	Rashodi kamata	16.767.190	15.458.400
3	Negativne kursne razlike		
4	Rashodi iz osnova valutne klauzule		
5	Ostali finansijski rashodi		
VI	Dobit od finansijskih aktivnosti (IV-V)	0	0
	Gubitak od finansijske aktivnosti (V-IV)	16.640.743	15.411.583
VII	Dobit redovne aktivnosti (III - VI) > 0	0	0
VIII	Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI) < 0	25.423.602	24.356.296
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 9)	3.041.241	374.342
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava	92.600	
2	Dobici od prodaje investicionih nekretnina		
3	Dobici od prodaje bioloških sredstava		
4	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira		
5	Dobici od prodaje materijala	123.599	6.677
6	Viškovi		
7	Naplaćena otpisana potraživanja		271.668
8	Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika		
9	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	2.825.042	95.997
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 9)	513.905	355.356
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	176.296	
2	Gubici od prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina		
3	Gubici od prodaje i rashodovanja bioloških sredstava		
4	Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira		
5	Gubici od prodaje materijala		
6	Manjkovi		
7	Rashodi iz osnova zaštite od rizika		
8	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	78.436	
9	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	259.173	355.356

XI	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX-X)	2.527.336	18.986
XII	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X-IX)	0	0
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA		
1*	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava		
2*	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	932	128.506
3*	Povećanje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava		
4*	Smanjenje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava		
5*	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznajčajnijih grešaka iz ranijih perioda		
6*	Rashodi iz osnova promjena računovodstvenih politika i ispravki neznajčajnijih grešaka iz ranijih perioda		
	UKUPNI PRIHODI PERIODA (I+IV+IX+1*+3*+5*)	37.731.810	36.538.136
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*+4*+6*)	60.629.008	61.003.952
	DOBIT ILI GUBITAK - NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XIII	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	0	0
XIV	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza	22.897.198	24.465.816
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1	Porezni rashodi perioda		
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XV	Neto dobit neprekinutog poslovanja		
XVI	Neto gubitak neprekinutog poslovanja	22.897.198	24.465.816
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XVII	Neto dobit perioda	0	0
XVIII	Neto gubitak perioda	22.897.198	24.465.816
	DOBICI UTVRĐENI DIREKTNO U KAPITALU	13.661.483	-
B)	OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK		
	Ukupna neto sveobuhvatni dobit perioda		
	Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda	9.235.715	24.465.816

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor
Vatrić Avdo

Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine					
Naziv pravnog lica: Kantonalno javno komunalno preduzeće „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo					
Pozicija		Iznos tekuće godine			Iznos prethodne godine /neto/
		Bruto	Ispravka vrijednosti	NETO (3-4)	
1	2	3	4	5	5
	A K T I V A				
	A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI (1 do 8)	283.510.825	187.686.804	95.824.021	99.144.664
1	Nematerijalna sredstva	2.631.058	2.627.639	3.419	5.965
2	Nekretnine, postrojenja i oprema	280.706.572	184.930.547	95.776.025	99.081.242
3	Investicione nekretnine				
4	Biološka sredstva				
5	Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	173.195	128.618	44.577	57.457
6	Dugoročni finansijski plasmani				
7	Druga dugoročna potraživanja				
8	Dugoročna razgraničenja				
	B) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	C) TEKUĆA SREDSTVA (1 do 2)	13.818.573	0	13.818.573	15.185.667
1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	11.118.601		11.118.601	10.921.305
2	Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	2.699.972		2.699.972	4.264.362
	D) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	217.432.622	0	217.432.622	208.196.907
	I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	514.762.020	187.686.804	327.075.216	322.527.238
	II) Vanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva				6.755.000
	UKUPNO AKTIVA (I+II)	514.762.020	187.686.804	327.075.216	329.282.238
	P A S I V A				
	A) KAPITAL (1 do 10)				
1	Osnovni kapital			64.544.289	64.544.289
2	Upisani neuplaćeni kapital				
3	Emisiona premija				
4	Rezerve				
5	Revalorizacije rezerve			43.770.513	43.770.513
6	Nerealizovani dobiti				
7	Nerealizovani gubici				
8	Neraspoređena dobit				
9	Gubitak do visine kapitala			108.314.802	108.314.802
10	Otkupljene vlastite dionice i udjeli				
	B) DUGOROČNA REZERVISANJA			36.979.516	41.749.732
	C) DUGOROČNE OBAVEZE			0	0
	D) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	E) KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 8)			225.902.690	215.699.458
1	Kratkoročne finansijske obaveze			65.354	74.725
2	Obaveze iz poslovanja			4.699.469	6.802.006
3	Obaveze iz specifičnih poslova			1.694	121.698
4	Obaveze po osnovu plaća, nak. i ostalih primanja zaposlenih			100.385.150	106.661.624
5	Druge obaveze			86.561.344	72.621.286
6	Obaveze za PDV			28.466.850	23.694.974
7	Obaveze za ostale poreze i druge dažbine			5.722.829	5.723.145
8	Obaveze za porez na dobit				
	F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA			64.193.010	65.078.048
	G) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)			327.075.216	322.527.238
	II) Vanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva				6.755.000
	UKUPNO PASIVA (I+II)			327.075.216	329.282.238

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor
Vatrić Avdo

Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine (Indirektna metoda)				
Naziv pravnog lica: Kantonalno javno komunalno preduzeće „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo				
	Opis	Oznaka (+,-)	IZNOS	
			Tekuća godina	Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1	Neto dobit (gubitak) za period		(22.897.198)	(24.465.816)
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+		
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)		
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	3.940.005	
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	83.696	
6	Usklađenja iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+(-)		
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+(-)		
8	Ostala usklađenja za negotovinske stavke	+(-)		
9	Ukupno (2 do 8)		4.023.701	0
10	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(197.296)	573.473
11	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	1.548.452	(1.402.457)
12	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	(27.575)	1.409.571
13	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)		
14	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	(2.102.537)	(1.103.140)
15	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+(-)	6.832.495	18.970.390
16	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(885.038)	5.234.874
17	Ukupno (10 do 16)		5.168.501	23.682.711
18	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		(13.704.996)	(783.105)
	B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
19	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)			3.074.048
20	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+		
21	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela			
22	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+		3.074.048
23	Prilivi iz osnova kamata	+		
24	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+		
25	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+		
26	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)			
27	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-		
28	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-		
29	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-		
30	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-		
31	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)		0	3.074.048
32	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		0	0
	C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
33	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (34 do 37)		13.661.483	2.519.996
34	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+		
35	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+		
36	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+		
37	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	13.661.483	2.519.996
38	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (39 do 44)		0	4.802.176
39	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-		
40	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-		
41	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-		4.175.410
42	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-		
43	Odlivi iz osnova isplaćenih dividenda	-		
44	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-		626.766
45	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-38)		13.661.483	0
46	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (38-33)		0	2.282.180
47	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+45)		13.661.483	3.074.048
48	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (18+32+46)		13.704.996	3.065.285
49	F. NETO PRILIV GOTOVINE (47-48)			8.763
50	G. NETO ODLIV GOTOVINE (48-47)		43.513	

51	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		96.606	87.843
52	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+		
53	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-		
54	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (51+49-50+52-53)		53.093	96.606

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

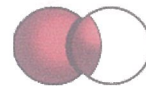
Direktor
Vatrić Avdo

Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine								
Naziv pravnog lica: Kantonalno javno komunalno preduzeće „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo								
VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	DIO KAPITALA KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA						MANJINSKI INTERES	UKUPNO KAPITAL (7+8)
	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacijske rezerve	Nerealizovani dobiti/gubici	Ostale rezerve	Akumulirana neraspoređena dobit / gubitak nepokriveni	Ukupno (2+3±5±5 ±7)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Stanje na dan 31.12.2016. god.	64.544.289	43.770.513	0	0	(294.565.889)	(186.251.087)	0	(186.251.087)
2. Efekti promjena u računovodstvenim politikama							±	
3. Efekti ispravki grešaka								
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2016., odnosno 01.01.2017. god. (1 ± 2 ± 3)	64.544.289	43.770.513	0	0	(294.565.889)	(186.251.087)	0	(186.251.087)
5. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstava								
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju								
7. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvještaja u drugu valutu prezentacije								
8. Neto dobit/gubitak iskazan u bilansu uspjeha					(24.465.816)	(24.465.816)		(24.465.816)
9. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapital				2.519.996		2.519.996		2.519.996
10. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka								
11. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala								
12. Stanje na dan 31.12.2017. godine, odnosno 01.01.2018. godine (4 ± 5 ± 6 ± 7 ± 8 ± 9 -10 + 11)	64.544.289	43.770.513	0	2.519.996	(319.031.705)	(208.196.907)	0	(208.196.907)

13. Efekti promjena u računovodstvenim politikama								
14. Efekti ispravki grešaka								
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2017.,odnosno, 01.01.2018. god. (12 ± 13 ± 14)	64.544.289	43.770.513	0	2.519.996	(319.031.705)	(208.196.907)	0	(208.196.907)
16. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstva								
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju								
18. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvještaja u drugu valutu prezentacije								
19. Neto dobit (gubitak) iskazan u bilansu uspjeha					(22.897.198)	(22.897.198)		(22.897.198)
20. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapitalu				(2.519.996)	16.181.479	13.661.483		13.661.483
21. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka								
22. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala								
23. Stanje na dan 31.12.2018. god. (15±16±17±18±19±20-21+22)	64.544.289	43.770.513	0	0	(325.747.424)	(217.432.622)	0	(217.432.622)

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor
Vatrić Avdo

Broj: 01-02-09-14-4-2075-11/18
Sarajevo, 3. 12. 2019. godine

Na osnovu člana 21. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH („Sl. novine FBiH“, broj 22/06), generalni revizor donosi

ZAKLJUČAK O ISPRAVCI GREŠKE

U Izvještaju o finansijskoj reviziji Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo za 2018. godinu, broj: 01-02-09-14-4-2075-6/18 od oktobra 2019. godine, izvršene su sljedeće ispravke:

1. Izvršena je ispravka dijela „Sadržaja“, i to od tačke 6. do tačke 7.1.1:

6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	12
6.1	BILANS USPJEHA.....	12
6.1.1	Prihodi.....	12
6.1.1.1	Poslovni prihodi.....	12
6.1.1.2	Finansijski prihodi.....	13
6.1.1.3	Ostali prihodi i dobici.....	14
6.1.2	Rashodi.....	14
6.1.2.1	Poslovni rashodi.....	14
6.1.2.2	Finansijski rashodi.....	19
6.1.2.3	Ostali rashodi i gubici.....	19
7.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE.....	19
7.1.1	Finansijski rezultat.....	20

2. Na stranici 1. Izvještaja, u pasusu „Osnova za negativno mišljenje“, na kraju teksta tačke 1. umjesto „(tačka 7.1.1.1 Izvještaja)“ treba da stoji „(tačka 6.1.1.1 Izvještaja)“.

Ovaj Zaključak o ispravci greške dostavlja se Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo i ostalim relevantnim organima i tijelima kojima je dostavljen Izvještaj o finansijskoj reviziji Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo za 2018. godinu, broj: 01-02-09-14-4-2075-6/18 i objavit će se na internet-stranici Ureda za reviziju institucija u FBiH.

GENERALNI REVIZOR
Dževad Nekić, dipl. oec.

